

Sveučilište u Zadru
University of Zadar

ODJEL ZA NASTAVNIČKE STUDIJE U GOSPIĆU
DEPARTMENT OF TEACHER EDUCATION STUDIES IN GOSPIĆ

7. Dani Šime i Ante Starčevića
7th Šime and Ante Starčević Days

Znanstveno-stručni skup
Scientific and Professional Conference

GLOBALNE PROMJENE U OBRAZOVANJU I OČUVANJE BAŠTINE
GLOBAL CHANGES IN EDUCATION AND HERITAGE PRESERVATION

KNJIŽICA SAŽETAKA
BOOK OF ABSTRACTS

Nakladnik / Publisher

Sveučilište u Zadru
Odjel za nastavničke studije u Gospiću

Za nakladnika / For the Publisher

Dijana Vican

Urednici / Editorial Board

Anela Nikčević-Milković
Denis Jurković

Lektorica za hrvatski jezik / Croatian language editing

Jasminka Brala-Mudrovčić

Lektorica za engleski jezik / English language editing

Katica Balenović

Ilustracija na naslovnoj stranici / Illustration on the cover page

Antonija Mačević

Grafičko oblikovanje i prijelom / Graphic design and layout

Ines Bralić

Tisak / Printed by

Grafikart d.o.o., Zadar

Naklada / Print run

100

ISBN

978-953-331-324-5

7. Dani Šime i Ante Starčevića 7th Šime and Ante Starčević Days

Znanstveno-stručni skup
Scientific and Professional Conference

GLOBALNE PROMJENE U OBRAZOVANJU I OČUVANJE BAŠTINE GLOBAL CHANGES IN EDUCATION AND HERITAGE PRESERVATION

KNJIŽICA SAŽETAKA
BOOK OF ABSTRACTS

CIP zapis dostupan u računalnom
katalogu Znanstvene knjižnice u
Zadru pod brojem 160801080

Sveučilište u Zadru
University of Zadar

ODJEL ZA NASTAVNIČKE STUDIJE U GOSPIĆU
DEPARTMENT OF TEACHER EDUCATION STUDIES IN GOSPIĆ

Programski odbor:

Anela Nikčević-Milković (predsjednica), Sveučilište u Zadru
Sanja Vrcić-Mataija, Sveučilište u Zadru
Ana Vivoda, Sveučilište u Zadru,
Jadranka Brkić-Vejmelka, Sveučilište u Zadru,
Jasminka Brala-Mudrovčić, Sveučilište u Zadru
Katica Balenović, Sveučilište u Zadru
Josip Miletić, Sveučilište u Zadru
Danijela Birt Katić, Sveučilište u Zadru
Ivica Vigato, Sveučilište u Zadru
Marijana Tomić, Sveučilište u Zadru
Elvi Piršl, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Matjaž Duh, Univerza v Mariboru, Slovenija
Adnan Čirgić, Fakultet za crnogorski jezik i književnost s Cetinja, Crna Gora
Nikolay Popov, Sofia University *St. Kliment Ohridski*, Bugarska

Organizacijski odbor:

Jasminka Brala-Mudrovčić (predsjednica), Sveučilište u Zadru
Sanja Vrcić-Mataija, Sveučilište u Zadru
Ana Vivoda, Sveučilište u Zadru,
Jadranka Brkić-Vejmelka, Sveučilište u Zadru
Anela Nikčević-Milković, Sveučilište u Zadru
Katica Balenović, Sveučilište u Zadru
Ines Cvitković-Kalanjoš, Sveučilište u Zadru
Denis Jurković, Sveučilište u Zadru
Marina Franić Šimunić, Sveučilište u Zadru
Maja Gržan (studentica), Sveučilište u Zadru

Održavanje znanstveno-stručnog skupa 7. Dani Šime i Ante Starčevića pomogli su:

Sveučilište u Zadru
Grad Gospić
Nacionalni park Plitvička jezera

PLENARNA IZLAGANJA PLENARY LECTURES

Dinka Čorkalo Biruški

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet
Odsjek za psihologiju
Republika Hrvatska

Izazovi obrazovanja u višeeetničkim zajednicama: naučene lekcije i budući izazovi

Sažetak

Višeeetničnost je obilježje zajednica u većini suvremenih društava pa je ključan izazov sustava javnog obrazovanja osigurati prijenos ne samo većinskih vrijednosti i kulturnih obrazaca nego jednaku mogućnost osigurati i za manjinske skupine. Pri tome se izazov ne odnosi samo na zadovoljavanje obrazovnih potreba nego i na očuvanje identitetskih potreba i interesa djece i njihovih roditelja. Različite zemlje, međutim, različito odgovaraju na ove izazove te pretaču u javne politike, pa i one obrazovne, različite strategije upravljanja (etničkim) različitostima. U odgovoru na izazov obrazovanja u višeeetničkim zajednicama zagovaram interkulturnu perspektivu i stajalište prema kojem škola može ostvariti svoju obrazovnu i svoju odgojno-identitetsku funkciju ako se ostvarenje tih funkcija promatra sa stajališta ostvarenja djetetovih potreba i prava. Stoga obrazovanje i škola, poglavito kada je riječ o djeci pripadnicima manjina, treba omogućiti realizaciju dva temeljna dječja prava: pravo na obrazovanje (i) na materinskom jeziku te očuvanje vlastita kulturnog identiteta, ali i pravo na odrastanje u integriranoj sredini, odnosno mogućnost integriranja kulturnih vrednota naroda podrijetla i zemlje u kojoj dijete živi. Pod tim vidom u predavanju će se detaljnije govoriti o istraživanjima uloge škole u socijalno-integracijskim procesima djece i mladih u raznolikim višeeetničkim zajednicama u Hrvatskoj, koje autorica sa svojim timom provodi posljednjih dvadesetak godina. Rezultati ovih istraživanja u različitim većinsko-manjinskim kontekstima i na različitim uzorcima pokazuju kako upravo škola može biti (prirodan) prostor socijalne integracije djece, ali i to da integracijska uloga škole kod nas nije dovoljno prepoznata, posebno ne u zajednicama koje se još uvijek oporavljaju od posljedica Domovinskog rata. U predavanju će se iznijeti i na rezultatima utemeljene preporuke o tome kako škola može bolje i učinkovitije odgovoriti na obrazovne, identitetske i integracijske potrebe djece i mladih, pripadnika i manjina i većine, u višeeetničkim zajednicama.

Ključne riječi: obrazovanje, škola, identitet, obrazovanje pripadnika manjina, integracija

Educational challenges in multi-ethnic communities: lessons learned and future challenges

Summary

As most communities in contemporary societies are multi-ethnic, the key challenge for public education systems is to not only ensure the transfer of majority values and cultural paradigms, but also to provide minority groups with the same opportunity. This includes meeting educational needs, as well as preserving the identity needs and interests of both children and their parents. However, different countries respond differently to these challenges and translate various strategies for managing (ethnic) differences into their public policies, including education policies. In response to the challenge of education in multi-ethnic communities, I propose an intercultural perspective and the view that schools can fulfil both their educational and identity-preserving roles if these are viewed from the perspective of fulfilling children's needs and rights. Therefore, education and schools, especially when it comes to minority children, should enable children to fulfil two fundamental rights: the right to education (also) in their mother tongue and the preservation of their own cultural identity, as well as the right to grow up in an integrated environment and an opportunity to integrate the values of the child's ethnic culture and the cultural values of the country in which the child lives. In that sense, the lecture will give a more detailed account of the research conducted by the author and her team over the last two decades on the role of school in social integration processes of children and young people in various multi-ethnic communities in Croatia. The results of this research in different majority-minority contexts and on different samples show that the school can serve as a (natural) space for the social integration of children, but also that the integrating role of the school is not sufficiently recognized in Croatia, especially not in communities still recovering from the consequences of the Homeland War. The lecture will also present evidence-based recommendations on how the school can more efficiently respond to the educational, identity and integration needs of children and young people, both minority and majority members, in multi-ethnic communities.

Keywords: education, school, identity, minority education, integration

Borna Fuerst-Bjeliš : Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek
Republika Hrvatska

Regionalni identiteti kao baština

Sažetak

Kao nasljeđe koje nosimo iz naše bliže ili dalje prošlosti regionalni identiteti dio su naše ukupne baštine, kao svakog pojedinca, naroda ili države. Baština se najkraće definira kao naslijeđeno materijalno ili nematerijalno dobro. Regionalni identiteti, kao prostorni identiteti, rezultanta su naše povijesne interakcije s prostorom, zajedničkog načina života i organizacije u tom prostoru, posebnih odnosa s okolišem i drugim zajednicama s kojima živimo i stvaramo složene odnose, koji su specifični, nama jedinstveni i različiti od drugih. Svjesnost o jedinstvenosti i različitosti tijekom dugovremena procesa teritorijalizacije oblikuje prostorne (regionalne) koncepte i identitete. One kojima se (samo) identificiramo. Prostorni identitet jedan je od više komponenata našeg složenog identiteta. Prikazat će se primjeri različitih kontinuiteta regionalnih pojmova, kako prostornih tako i horonimskih kontinuiteta, kao i detaljnija analiza pojedinih regionalnih pojmova/identiteta u hrvatskom povijesnom pograničnom području na temelju istraživanja toponimijskog i simboličnog sadržaja povijesnih karata. Primjeri se konkretno odnose na povijesne regije Morlakiju, Malu Vlašku i Tursku Hrvatsku, koje su postojale kao regionalni koncepti i identiteti u određenom povijesnom i sociokulturnom „trenutku“ koji ih je stvorio, a s vremenom su prošle različite procese disolucije i translacije.

Ključne riječi: baština, regija, regionalni identitet, povijesne karte, pogranično područje

Regional identities as heritage

Summary

As a legacy we carry from our recent or distant past, regional identities are part of our overall heritage, for any individual, nation or state. Heritage is most briefly defined as an inherited tangible or intangible good. Regional identities, as spatial identities, are the result of our historical interaction with space, the common lifestyle and organization, special interactions with the environment and other communities with which we live and create complex relationships that are specific, unique to us and different from others. Awareness of uniqueness and diversity through a long-term process of territorialization shapes spatial (regional) concepts and identities. The ones we (self)identify with. Spatial identity is one of several components of our complex identity. Examples of different continuities of regional concepts, both spatial and horonymic, as well as a more detailed analysis of particular regional concepts/identities in the Croatian historical borderlands, based on the research of toponymic and symbolic content of historical maps, will be presented. Examples relate specifically to the historical regions of Morlachia, Wallachia Minor and Turkish Croatia, which existed as regional concepts and identities at a certain historical and socio-cultural «moment» that created them, and over time went through various processes of dissolution and translation.

Keywords: heritage, region, regional identity, historical maps, border area

► IZLAGANJA SA SKUPA CONFERENCE PRESENTATIONS

Katica Balenović · Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Republika Hrvatska

Kristina Binički ·

Pogreške studenata u pisanju na engleskom kao stranom jeziku

Sažetak

Usvajanje jezika podrazumijeva usvajanje temeljnih jezičnih vještina od kojih je najzahtjevnija vještina pisanja koja predstavlja značajan problem kako izvornim tako i neizvornim govornicima određenog jezika. Ono što će uvijek biti prisutno u procesu usvajanja jezika jesu pogreške na koje se danas gleda kao neizbježne i pozitivne sastavnice učenja. Pogreške koje nastaju tijekom pisanja na stranom jeziku mogu biti rezultat različitih čimbenika poput jezičnog prijenosa, učenikova međujezika i materinskog jezika (Patekar, 2017), kao i nedovoljna poznavanja stranog jezika i njegovih jezičnih pravila. Na temelju navedenih čimbenika pogreške dijelimo u dvije osnovne skupine – unutarjezične i međujezične pogreške. Cilj ovoga rada bio je utvrditi jezične pogreške studenata u esejima na engleskom jeziku te istražiti razloge njihova nastajanja. U istraživanju je sudjelovalo 69 studenata Sveučilišta u Zadru, Odjela za nastavničke studije u Gospiću, a njihov zadatak bio je napisati esej o zadanoj temi. Kvalitativnom i kvantitativnom analizom pogrešaka utvrđeno je da studenti češće čine unutarjezične nego međujezične pogreške, a pritom im najveću poteškoću predstavlja uporaba članova, prijedloga, kao i pravopis. Također je utvrđeno da materinski jezik, iako nije glavni izvor pogrešaka, utječe na stvaranje teksta na engleskom jeziku. Slični rezultati dobiveni su i u drugim istraživanjima (Phuket i Normah, 2015; Patekar, 2017), gdje su učenici engleskoga kao stranoga jezika češće činili pravopisne te unutarjezične pogreške među kojima su najčešće pogreške bile u uporabi glagolskih vremena i prijedloga.

Ključne riječi: vještina pisanja, pogreške, analiza pogrešaka, unutarjezične pogreške, međujezične pogreške

An Error Analysis of Students' EFL Writing

Summary

Language acquisition involves the acquisition of the basic language skills, the most demanding being the writing skill which can cause significant problems to both native and non-native speakers. Something that will always be a part of language acquisition are errors which are today seen as inevitable and positive elements of the language learning process. When writing in a foreign language, making errors can be the result of various factors, such as language transfer, learner's interlanguage or native language (Patekar 2017) as well as insufficient knowledge of a foreign language and its language rules and translation. Based on these factors, errors can be classified into two main groups – interlingual and intralingual errors. This paper aimed to identify what language errors students make while writing in English and to explore the causes of such errors. A total of 69 students from the University of Zadar, Department of Teacher Education Studies in Gospić, participated in the research. Participants' task was to write an essay on a given topic. After conducting a quantitative and qualitative error analysis, the research results have shown that the students tend to make more intralingual than interlingual errors thus making the most errors in the use of articles, prepositions and spelling. It has also been found that the mother tongue, although not the main source of errors, influences the process of writing in English. Similar research results were found in other studies (Phuket and Normah, 2015; Patekar 2017) where EFL learners also made more spelling errors and intralingual errors among which are errors made in the use of prepositions and verb tenses.

Keywords: writing skill, errors, error analysis, interlingual errors, intralingual errors

Katica Balenović : Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Republika Hrvatska
Ana Marija Janeš : Osnovna škola Pantovčak, Zagreb
Republika Hrvatska

Utjecaj videoigara na usvajanje vokabulara u ranom učenju engleskoga kao stranoga jezika

Sažetak

Engleski jezik danas je u svijetu općeprihvaćen kao jezik globalne komunikacije. Tome su, između ostalog, uvelike pridonijeli mediji, a ubrzanim razvojem tehnologije engleski jezik danas je i nezaobilazan dio naše svakodnevice. S obzirom na to da ne možemo zanemariti činjenicu da neposrednu okolinu današnje djece i adolescenata ponajviše oblikuje doticaj s medijima, neminovno je da jezični sadržaji medija koje konzumiraju imaju izniman utjecaj na njihov jezični razvoj (Brodarić-Šegvić; 2019). Pojavom *online* igara, a samim time i pojavom dvosmjerne, umrežene komunikacije među igračima potencijalno različitih govornih područja vrlo popularna postaje i *gaming* industrija osobito među mlađom populacijom. U radu se istražuje učestalost korištenja engleskih riječi i izraza tijekom igranja videoigara te se nastoje utvrditi strategije usvajanja vokabulara engleskoga jezika u nenamjernom, izvanškolskom kontekstu. Istraživanje je provedeno na uzorku od 76 učenika četvrtih i sedmih razreda osnovne škole koji uče engleski kao prvi strani jezik. U neformalnom razgovoru s učenicima prikupljene su engleske riječi i izrazi koje učenici koriste tijekom igranja videoigara. Anketnim upitnikom, sastavljenim za potrebe istraživanja, izvršena je analiza učestalosti uporabe i razumijevanja engleskih riječi kao i analiza strategija nenamjerna usvajanja leksika engleskog jezika. Pretpostavka je da učenici sedmih razreda bolje razumiju značenje riječi s obzirom na duljinu izloženosti formalnom i neformalnom učenju engleskog jezika te da učenici sedmih razreda bolje razumiju značenje engleskih riječi i izraza koristeći strategiju usvajanja nepoznatih riječi iz konteksta, odnosno „strategiju zaključivanja“ značenja riječi. Rezultati istraživanja pokazali su da učenici često koriste spontano usvojene engleske riječi tijekom igranja videoigara te da postoji razlika među učenicima u razumijevanju značenja riječi u odnosu na izloženost engleskom jeziku.

Ključne riječi: engleski kao strani jezik, videoigre, učenici, neformalno učenje engleskoga jezika, strategije usvajanja vokabulara

The Impact of Video Games on the Acquisition of English Vocabulary in Early EFL Learning

Summary

English is generally accepted as a language of global communication. The influence of the media and the rapid development of technology greatly contributes to the situation in which English has become an inevitable part of our daily life. Therefore, we simply cannot ignore the fact that, nowadays, the immediate surroundings of children and adolescents are mostly shaped by media exposure and it is inevitable to say that the linguistic content of the media has an exceptional influence on their language development (Brodarić-Šegvić; 2019). The emergence of online games, which has brought the emergence of two-way network communication among players of potentially different language speaking zones, induced the popularity of the gaming industry especially amongst younger players. This paper explores the frequency of the usage of English words and expressions among primary school pupils during playing video games. It also examines the strategies in incidental EFL vocabulary learning. The research was conducted on a sample of 76 fourth and seventh- grade primary school pupils learning English as a first foreign language. English words that are frequently used by pupils while playing video games have been gathered during informal conversations with pupils. A questionnaire survey was used in which participants' understanding of the meaning of English words was tested. The use of strategies of incidental acquisition of English words and expressions was also examined. It was assumed that there is a better understanding of the meanings of the words among seventh- grade pupils due to their longer exposure to formal and informal EFL learning. It was also assumed that seventh- grade pupils have a better understanding of English words and expressions while using the strategy of acquiring unknown words from the context, also known as "the guessing strategy". The research results have shown that pupils often use spontaneously acquired English words when playing video games. The findings of the study have also shown the differences in the understanding of the meaning of words among pupils depending on their exposure to the English language.

Keywords: English as a foreign language, video games, pupils, informal EFL learning, vocabulary acquisition strategies

Tamara Baždarić : Sveučilište u Zadru, Odjel za pedagogiju
Republika Hrvatska

Sandra Janković : Sveučilište u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja
Republika Hrvatska

Čemu nas uče rezultati međunarodnih ispitivanja kvalitete odgoja i obrazovanja?

Sažetak

Kvaliteti odgojno-obrazovnog sustava pridonose međunarodna ispitivanja, kao što su PISA (Programme for International Student Assessment), TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study), PIRLS (The Progress in International Reading Literacy Study) i dr. Čemu nas uče rezultati međunarodnih ispitivanja kvalitete odgoja i obrazovanja? Cilj rada jest razmotriti dobre i slabe strane predtercijarne razine odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatske analizom i usporedbom rezultata istraživanja učeničkog uspjeha u različitim odgojno-obrazovnim područjima te drugih relevantnih pokazatelja, kao što su suradnja obitelji i škole, oblici rada u nastavi, uloga ravnatelja i slično. Razmatranjem rezultata i relevantnih pokazatelja kvalitete odgojno-obrazovnog rada u školi razlučit će se oni pokazatelji koji ukazuju na potrebu mijenjanja i poboljšanja pedagoške prakse u školskom i nastavnom radu, a time i osuvremenjivanja rada škole. Rezultati analize i usporedbe s drugim državama članicama Europske unije pridonose također samovrednovanju škola i samovrednovanju rada učitelja i nastavnika.

Ključne riječi: međunarodna istraživanja učeničkih postignuća, pokazatelji kvalitete odgoja i obrazovanja, vrednovanje i samovrednovanje rada učitelja i nastavnika

How Can the Educational System Benefit from the Results of International Tests for Quality Assurance in Education?

Summary

International tests, such as PISA (Program for International Student Assessment), TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study), PIRLS (The Progress in International Reading Literacy Study) etc. contribute to the quality of the educational system. How can the educational system benefit from the results of international tests for quality assurance in education? This paper aims to consider the strengths and weaknesses of pre-tertiary levels of education in the Republic of Croatia with the analysis and comparison of research results on student achievement in different educational areas and other relevant indicators such as family-school partnership, teaching methods, the role of the principal etc. With this approach, the indicators will be distinguished that highlight the need to change and improve pedagogical practice in schools and classrooms, and accordingly the need to modernize the school curricula. Additionally, the results of the analysis and comparison with other member states of the European Union contribute to the school self-evaluation and teacher self-evaluation.

Keywords: international research on student achievement, indicators of the quality of education, evaluation and self-evaluation of teachers' work

Jasminka Brala-Mudrovčić : Sveučilište u Zadru,
Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Republika Hrvatska

Literarno-pripovjedački prilozi Milana Kranjčevića u elektroničkim medijima u ulozi čuvanja zavičajne kulturne baštine

Sažetak

Elektronički mediji poput radijskih programa i elektroničkih publikacija moćni su, utjecajni i široko dostupni suvremeni širitelji informativnih, obrazovnih, kulturnih i zabavnih sadržaja sa svrhom informiranja i obrazovanja opće javnosti. U današnjem svijetu, u kojem se odvijaju mnogobrojne globalne promjene, od neprocjenjive su važnosti svi načini ukazivanja na kulturne vrijednosti i poučavanja o njima u smislu oblikovanja kulturnog identiteta. Ovo istraživanje usmjereno je na „oživljavanje“ kulturne baštine područja Gacke unutar literarno-pripovjedačkih priloga Milana Kranjčevića na portalu GlasGacke.hr upisanom u registar elektroničkih publikacija pri Agenciji za elektroničke medije i u nizu emisija emitiranih zahvaljujući audiomedijским uslugama Radija Otočca. Proučavani prilozi rasadnici su spoznaja o autorovu zavičaju, o njegovim vrijednostima, povijesti, kulturi i o mnogočemu drugom što ga čini drugačijim i posebnim. Zapaženi iscrpni opisi i bogata informiranost o brojnim detaljima života u Gackoj, uz kontekstualnu dimenziju, dragocjena su polazišta za etnološka i folkloristička razmatranja, kao i razmatranja funkcije folklornih elemenata. Posebno se pozornost pridaje zanimljivoj i bogatoj jezičnoj građi priloga. Autorovo zavičajno područje prostor je na kojem se govori čakavskim narječjem, a njegova djela usmjerena su upravo u smjeru razbuktavanja nacionalne svijesti dijalektalnih govornika. Njegova su nastojanja dovela do toga da su gacki čakavski govori s područja Otočca dobili svojstvo zaštićenog nematerijalnog kulturnog dobra Republike Hrvatske od 2018. godine. Životno iskustvo, znanje o materijalnoj i duhovnoj kulturi konkretna prostora za koji je podrijetlom neraskidivo vezan, objektivnost, kritičnost, privlačan humoristično-satiričan izraz, jednostavnost pričanja i vješta kombinatorika fabularnih sadržaja obilježja su njegova dijaloga s vlastitom tradicijom i kulturom u promatranim priložima koji nesumnjivo poprimaju bitnu edukativnu ulogu, posebno zbog toga što su uz svoju višestruku namjenu prigodni i za rad u odgojno-obrazovnom procesu, u kojem se najlakše mogu pomiriti suprotnosti i dovesti do interpolacije sveopće globalizacije i kulturne baštine.

Ključne riječi: Milan Kranjčević, čakavsko narječje, regija Gacka, kulturna baština, jezična baština, elektronički mediji

Literary and Narrative Contributions of Milan Kranjčević in Electronic Media in the Role of Preserving Local Cultural Heritage

Summary

Electronic media, such as radio programmes and electronic publications, are powerful, influential, and accessible modern disseminators of informative, educational, cultural and entertainment content with the purpose to inform and educate the public. In today's world, in which many global changes are taking place, all the ways of pointing out and teaching about cultural values in terms of shaping cultural identity are of inestimable importance. This research is aimed at "reviving" the cultural heritage of the Gacka area within the literary-narrative contributions of Milan Kranjčević to portal the GlasGacke.hr, enrolled in the register of electronic publications at the Agency for Electronic Media. His contributions within the series of shows provided by audio media services of Radio Otočac were also explored. The studied contributions are inexhaustible sources of knowledge about the author's homeland, its values, history, culture, and many others that make it different and special. Extensive descriptions and rich informativeness on numerous details of life in Gacka, along with the contextual dimension, are valuable foundations for ethnological and folkloristic considerations, as well as for examining the function of folklore elements. Special attention is paid to the interesting and rich linguistic material of the observed articles. The author's homeland is a space where the Chakavian dialect is spoken, and his works are directed precisely to the igniting of the national consciousness in dialectal speakers. His efforts led to the fact that the Gacka Chakavian dialects from the area of Otočac were given the status of a protected intangible cultural property of the Republic of Croatia from the year 2018. His life experience and the knowledge of the material and spiritual culture of the specific space to which he is inextricably linked, his objectivity and criticism, attractive humorous-satirical expression, simplicity of storytelling and skilful combinatorics of fable contents are the features of his dialogue with its tradition and culture. Observed contributions undoubtedly take on an important educational role, and because of their multiple purposes, they are suitable for the educational process in which opposites can be easily reconciled and lead to the interpolation of globalisation and cultural heritage.

Keywords: Milan Kranjčević, Chakavian dialect, Gacka region, cultural heritage, linguistic heritage, electronic media

Ines Cvitković Kalanjoš

Sveučilište u Zadru,
Odjel za nastavničke studije u Gospiću,
Republika Hrvatska

Ivana Matasić

Osnovna škola Zrinskih i Frankopana, Otočac
Republika Hrvatska

Turbofolk i njegov utjecaj na ponašanje i oblikovanje stavova mladih

Sažetak

Uloga glazbe u današnjem svijetu ključan je alat u procesu globalizacije. Utjecaj koji ona ima u cijelom svijetu nemjerljiv je. Glazba može biti alat za opuštanje, stimulaciju i komunikaciju, ali istodobno može biti i alat za otpor, primjerice otpor prema roditeljima, policiji, moći, zakonima i sl. Turbofolk nije samo vrsta glazbe već i način života kojem se priklanja sve veći broj mladih u Republici Hrvatskoj i susjednim zemljama. Ova vrsta glazbe postala je općeprihvaćena. Sluša se po noćnim klubovima, kafićima, privatnim zabavama, a odnedavno čak i putem radija. Često se turbofolk poistovjeđuje s onim što zovemo „narodnjaci“ ili, u novije vrijeme, „cajke“, međutim turbofolk ima elemenata narodne, *disco*, *dance*, grčko-tursko-arapsko-romske glazbe. Svijet se pretvara u pozornicu za kulturu turbofolka i njezine glamurozne nedostižne standarde. U ovom radu provedeno je istraživanje s učenicima od 5. do 8. razreda osnovnih škola Ličko-senjske županije i studentima Odjela za nastavničke studije u Gospiću o slušanju turbofolka i utjecaju te glazbe na njihovo ponašanje.

Ključne riječi: glazba, turbofolk, mladi, ponašanje, Ličko-senjska županija

Turbo-folk and Its Impact on the Behavior and Shaping Attitudes of Youth

Summary

The role of music in today's world is a key tool in the process of globalisation. Its impact all over the world is immeasurable. Music can be a tool for relaxation, stimulation and communication, but at the same time, it can also be a tool for resistance, for example, resistance against parents, police, power, law, etc. Turbo-folk is not only a type of music but also a way of life to which an increasing number of young people in the Republic of Croatia and neighbouring countries is attached. This kind of music has become widely accepted. It is being listened to in nightclubs, cafes, private parties, and recently even via radio. Turbo-folk is often identified with what we call "narodnjaci" or more recently with "cajke", however, turbo-folk has elements of folk, disco, dance, Greek-Turkish-Arabic-Roma music. The world is turning into a stage for turbo-folk culture and its glamorous elusive standards. In this paper, a survey on listening to music and on the impact of turbo-folk music on youth was conducted among pupils from the 5th to 8th grades of primary schools in Lika-Senj County and students of the Department of Teacher Education Studies in Gospić.

Keywords: music, turbo-folk, youth, behaviour, Lika-Senj County

Marina Drašković : Dječji vrtić Radost Split
Republika Hrvatska
Goran Sučić : Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet
Republika Hrvatska

Razvoj integriranog kurikulumu u umjetničkim područjima

Sažetak

U radu se želi eksplicitno naglasiti potreba za promjenama u integriranim kurikulumnim procesima umjetničkih područja kao rezultat interesa djeteta u ranom predškolskom odgoju i obrazovanju. Zastarjeli programi i planovi kao i metode poučavanja segmentiraju i usitnjavaju nastavne sadržaje i aktivnosti tako da se u dovoljnoj mjeri ne prepoznaje interes i sklonost djeteta za određeni sadržaj i aktivnost. Istraživanje koje je provedeno u predškolskim ustanovama u Splitu ukazuje na potrebu promjena koje će se temeljiti na integriranju onih umjetničkih sadržaja i aktivnosti koji će pobuditi interes djeteta. U konkretnom slučaju definirani su problemi istraživanja koji se odnose na glazbene i likovne sadržaje i iz njih izvedene konkretne aktivnosti, temeljeni na mišljenju odgajatelja o različitim oblicima interesa i preferencije djece za pojedinu umjetnost te ispitivanje kompetentnosti odgajatelja za provođenje specifičnih integriranih programa i sadržaja iz pojedinih umjetnosti. Dobiveni rezultati istraživanja u funkciji su razvoja integriranog kurikulumu u umjetničkim područjima na osnovi interesa i sklonosti djece za određena umjetnička područja kao i pitanje kvalitetnije osposobljenosti odgajatelja za implementaciju integriranih postupaka.

Ključne riječi: integracija, glazba, likovnost, edukacija, kurikulum

Development of an Integrated Curriculum in the Arts

Summary

The paper aims to explicitly emphasize the need for changes in the integrated curricular processes of artistic fields as a product of the child's interest in early preschool education. Outdated curriculum and teaching methods segment and fragment teaching contents and activities, so that the interest and preference of the child for certain content and activity are not sufficiently recognized. The research conducted in preschool institutions in Split indicates the need for changes that will be based on the integration of those artistic contents and activities that will arise the interest of the child. In this particular case, research problems related to music and art content and specific activities derived from them are defined, based on the opinion of educators about different forms of interests and preferences of children for a particular art, and examining the competence of educators to implement specific integrated programs and content from particular art. The obtained research results are in the function of developing an integrated curriculum in art areas based on children's interest and preference for certain art areas, as well as the issue of better training of educators to implement integrated procedures.

Keywords: integration, music, fine arts, education, curriculum

Marina Franić Šimunić : Sveučilište u Zadru,
Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Republika Hrvatska

Zastupljenost zavičajnih tema u razrednoj nastavi u OŠ dr. Jure Turića Gospić i OŠ dr. Franje Tuđmana Lički Osik

Sažetak

Polazeći od važnosti zastupljenosti zavičajnih tema u razrednoj nastavi, s ciljem promicanja i očuvanja jezičnih, književnih i kulturnih zavičajnih vrijednosti, u radu se donosi prikaz uključenosti ličkih zavičajnih tema u razrednoj nastavi u OŠ dr. Jure Turića Gospić i OŠ dr. Franje Tuđmana Lički Osik. Uz analizu zastupljenosti zavičajnih tema u čitankama i udžbenicima Hrvatskoga jezika za prva četiri razreda osnovne škole, službenim dokumentima koji se koriste u školama te prisutnosti zavičajnih sadržaja u izvannastavnim aktivnostima koje se u školama provode, u radu se donose i rezultati anketnog istraživanja među učiteljicama/ učiteljima razredne nastave navedenih škola o poznavanju i uključivanju sadržaja zavičajne baštine u nastavu Hrvatskoga jezika. Cilj je rada prikazati zastupljenost ličkih zavičajnih sadržaja u razrednoj nastavi prema pojedinim područjima predmeta Hrvatski jezik (književnost, jezik, jezično izražavanje) te ukazati na načine kvalitetna provođenja načela zavičajnosti u prva četiri razreda osnovne škole.

Ključne riječi: zavičaj, načelo zavičajnosti, nastava Hrvatskog jezika, razredna nastava

Representation of Local Topics in the Classroom Teaching in Primary School dr. Jure Turić Gospić and Primary School dr. Franjo Tuđman Lički Osik

Summary

Starting from the importance of the representation of local topics in the classroom teaching, aiming to promote and preserve linguistic, literary, and cultural local values, this paper presents the involvement of Lika local topics in the classroom teaching in the Primary School dr. Jure Turić Gospić and Primary School dr. Franjo Tuđman Lički Osik. In addition to the analysis of the representation of local topics in Croatian language textbooks and textbooks for the first four grades of elementary school, official documents used in schools, and the presence of homeland content in extracurricular activities conducted in schools, this paper also presents the results of a survey among teachers of classroom teaching of the mentioned schools on knowledge and inclusion of the content of local heritage in the teaching of the Croatian language. This paper aims to show the representation of Lika local content in the classroom teaching in certain areas of the subject Croatian language (literature, language, linguistic expression) and to point out the ways of quality implementation of the principle of indigeneity in the first four grades of primary school.

Keywords: homeland, the principle of indigeneity, Croatian language teaching, classroom teaching

Tatjana Gergorić : Sveučilište Jurja Dobrile u Puli,
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Republika Hrvatska

Zavičajne teme kao polazište za spoznavanje vlastitog kulturnog identiteta

Sažetak

Doba sveopće globalizacije i ubrzane modernizacije dovodi do povećane prisutnosti interkulturalnosti i multikulturalnosti, posljedica čega može biti gubitak kulturnog identiteta. U vrijeme otvorenog tržišta rada, pojačanih migracija i tehnološke povezanosti s cijelim svijetom očuvanje lokalnih i nacionalnih vrijednosti ima nemjerljivu važnost. Pozitivan odnos prema hrvatskoj baštini treba osvijestiti već u najranijoj dobi jer ona je temelj našeg identiteta, a njezino očuvanje dužnost i obveza prema budućim, sadašnjim i prošlim generacijama. Odgojno-obrazovni sustav ima značajnu ulogu u razvijanju svijesti učenika o važnosti očuvanja prirodne, materijalne i nematerijalne baštine hrvatskoga naroda. Zaštita i spoznavanje kulturne baštine može se provoditi u okvirima odgojno-obrazovnoga sustava kulturnim ciljevima kojima educiramo mlade o vrijednostima kulturne i prirodne baštine. Zavičajne teme u razrednoj nastavi postižu svoju svrhu interdisciplinarnim pristupom učenju i poučavanju o osobitostima, bogatstvu i raznolikosti užeg i šireg zavičaja različitim aktivnostima kao što su pjesma, ples, govor, likovno i pisano izražavanje. Primjenom raznih metoda aktivnoga učenja, kojima učenici istražuju i otkrivaju zavičajne specifičnosti i identitet, te održavanjem raznih folklornih izvannastavnih aktivnosti budimo ljubav učenika prema zavičaju, domovini i općenito hrvatskoj kulturnoj baštini. Na taj način oni postaju svjesni vlastitog kulturnog identiteta i njegove važnosti. Cilj je rada na temelju provedene analize stručno-znanstvene literature utvrditi način provođenja zavičajnih tema i njihovu implementaciju u različite nastavne predmete u razrednoj nastavi kako bismo učenicima ukazali na važnost poštivanja drugih kultura, a istovremeno čuvali i promovirali običaje i tradicije vlastite kulturne baštine.

Ključne riječi: identitet, kulturna baština, zavičaj, zavičajne teme, interdisciplinarno poučavanje

Homeland Topics as a Foundation for Understanding One's Cultural Identity

Summary

The era of universal globalisation and rapid modernisation leads to an increased presence of interculturality and multiculturalism which can result in the loss of cultural identity. In a time of open labour markets, increased migration and technological connections with the whole world, the preservation of local and national values is of immeasurable importance. A positive attitude towards Croatian heritage should be developed at an early age because it is the foundation of our identity, and its preservation is a duty and obligation to future, present and past generations. The educational system has a significant role in developing students' awareness of the importance of preserving the natural, tangible and intangible heritage of the Croatian people. The protection and understanding of cultural heritage can be implemented within the educational system through cultural goals that educate young people about the values of cultural and natural heritage. Homeland topics in elementary school education achieve their purpose through an interdisciplinary approach to learning and teaching about the characteristics, richness and diversity of the narrower and wider homeland through various activities such as song, dance, speech, artistic and written expression. By applying various methods of active learning by which students explore and discover homeland specifics and identity, and by conducting various folklore extracurricular activities, we awaken students' love for their homeland, their country and Croatian cultural heritage in general. In this way, they become aware of their own cultural identity and its importance.

Based on the analysis of professional and scientific literature, this paper aims to determine the way of carrying on the homeland topics and their implementation in various subjects in the classroom teaching by pointing out the importance of respecting other cultures, while preserving and promoting customs and traditions of our cultural heritage.

Keywords: identity, cultural heritage, homeland, homeland topics, interdisciplinary teaching

Ivana Jarebić

Globalizacija u obrazovnom sustavu i očuvanje trogirске kulturne baštine

Sažetak

Cilj je ovim radom utvrditi koliko učenici poznaju kulturu podrijetla njihovih kolega kao i vlastitu kulturnu baštinu. Anketnim upitnikom ispitano je 70 učenika osmoga razreda osnovne škole u Trogiru. Istraživanje je pokazalo kako 70 % učenika vrlo površno poznaje različite kulture kojima pripadaju njihovi kolege. Isti postotak ispitanika želi produbiti znanje o kulturnoj baštini svoga grada. Svi ispitanici žele što bolje predstaviti svoje znanje prijateljima koji su se asimilirali u zajednici, ali i vršnjacima koji žive u zemljama odakle oni vuku korijene, a to su Poljska, Češka, Albanija, Dominikanska Republika. Kako bi se to ostvarilo, važna je uloga nastavnika, ali i globalizacijski procesi koji postavljaju nove zahtjeve u odgoju i obrazovanju. Suvremeno informacijsko društvo omogućava im povezanost s njihovim vršnjacima diljem svijeta. Ovo istraživanje, kao i prijedlozi za realizaciju učeničkih ideja, dokazuju postavljenu hipotezu kako globalizacija ima iznimno pozitivne učinke na odgojno-obrazovne procese jer učenici, osim što rade na očuvanju vlastite baštine, stječu emocionalne, komunikacijske, socijalne kompetencije. Rad se temelji na literaturi koja se bavi proučavanjem fenomena globalizacije u obrazovnom procesu, ali i na djelima koja proučavaju kulturnu baštinu trogirskoga kraja. O globalizaciji u odgojno-obrazovnom procesu pisali su autori poput Zdenka Braičića, Snježane Čolić, Darka Dukića, Slavena Mađerića, dok o kulturnoj baštini Trogira pišu dr. Ivo Babić, dr. Danka Radić, dr. Fani Celio-Cega. U radu su predstavljeni primjeri projekata koji se mogu realizirati u nastavi tako da se učenici društvenim mrežama povežu sa svojim vršnjacima iz određene zemlje te im predstave svoju baštinu preko vodiča grada Trogira, knjige trogirskih recepata, ali i različitih virtualnih radionica u kojima bi zajednički izmjenjivali spoznaje o trogirskoj kulturnoj baštini. Doprinos je ovoga rada u povezivanju lokalne zajednice i nastavnog kurikulumu u cilju očuvanja i promicanja trogirске kulturne baštine.

Ključne riječi: kulturna baština, Trogir, globalizacija, informacijsko društvo, kulturni identitet

Globalisation in the Education System and Preservation of the Cultural Heritage Of Trogir

Summary

The research aims to explore how well pupils are acquainted with their peers' cultures, as well as with their heritage. A total of 70 eight-grade pupils were interviewed through a survey questionnaire. The research showed that 70% of the pupils have a very superficial knowledge of different cultures that their peers belong to, yet they would like to improve their knowledge of the cultural heritage of their city. They would like to present it in the best possible way both to their friends who have been assimilated in the community and to their peers who live in the countries of their origin, more specifically Poland, the Czech Republic, Albania, the Dominican Republic. Teachers play a crucial role in the achievement of that goal, as well as globalisation processes that set new requirements in education. Contemporary information society enables them to connect with their peers throughout the world. This research, as well as proposals for the realisation of pupils' ideas, prove the hypothesis that globalisation has extremely positive effects on educational processes, since, in addition to working on the preservation of their cultural heritage, pupils acquire emotional, communicational and social competencies. The paper is based on professional literature involved in studying the globalisation phenomenon in the educational process, as well as on papers addressing the issue of the cultural heritage of the Trogir area. Authors like Zdenko Braičić, Snježana Čolić, Darko Dukić, Slaven Mađerić have addressed the issue of globalisation in the educational process, while Ivo Babić, PhD, Danka Radić, PhD and Fani Celio-Cega, PhD have written about the cultural heritage of Trogir. The paper presents projects that can be implemented in class so that pupils connect with their peers from a specific country on social networks and present them their heritage through the guide of the city of Trogir, a book of recipes from Trogir, as well as a wide range of virtual workshops in which they would exchange knowledge about the cultural heritage of Trogir. This paper contributes to connecting the local community and education system, striving to preserve, as well as promote the cultural heritage of Trogir.

Keywords: cultural heritage, Trogir, globalisation, information society, cultural identity

Danijel Jukopila · Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet
Republika Hrvatska

Implementacija globalizacijskih i baštinskih sadržaja u nastavi geografije

Sažetak

Globalizacija kao suvremeni proces koji utječe na sve sfere ljudskoga života mora imati svoje mjesto i u nastavnim kurikulumima, posebice onih nastavnih predmeta čiji su znanstveni interesi prostor i društvo, a takav je predmet Geografija. Globalizacija kao recentan proces zadire u sve sfere života s tim da su njezini pojedini učinci vidljiviji, posebice oni u sferi ekonomije i politike, dok su drugi manje vidljivi, no potencijalno s većim posljedicama na identitet, a u geografskom diskursu na prostorne identitete od lokalne do supranacionalne razine. Primjer je ovakvoga utjecaja globalizacijski utjecaj na kulturu, koja je važna sastavnica identiteta na svim razinama, od lokalne do globalne, te se upravo kulturni utjecaji često nekritički pa i nesvjesno prihvaćaju. Zbog toga su nastavni sadržaji vezani uz globalizaciju pogodni za razvijanje kritičkoga mišljenja, formiranja stavova, promišljanja o sustavima vrijednosti u društvu, razvijanje vještine raspravljanja pa i potencijalnog aktivističkog djelovanja.

U radu će se analizirati dokumenti vezani uz nastavu (nastavni plan i program, HNOS te predmetni kurikulum) s ciljem praćenja kontinuiteta pojavnosti pojmova ili sadržaja vezanih uz globalizaciju i baštinu. Usporedit će se očekivane razine njihove usvojenosti prema dostupnim dokumentima promatranog tridesetogodišnjeg razdoblja kao i povezanost procesa globalizacije s potrebom očuvanja i valorizacije prirodne i kulturne baštine. U drugome će se dijelu rada predstaviti rezultati anketnog istraživanja usmjerenog na problematiku poučavanja navedenih sadržaja s tri aspekta. Prvi se aspekt odnosi na samoprocjenu kompetentnosti učitelja za poučavanje navedenih sadržaja, drugi na načine poučavanja (odabir oblika rada i nastavnih metoda) da bi se odgojili pojedinci svjesni problematike i spremni na djelovanje dok će treći aspekt biti usmjeren na potencijale ovih nastavnih sadržaja za ostvarivanje ishoda pojedinih međupredmetnih tema.

Ključne riječi: geografija, globalizacija, baština, kurikulum, međupredmetne teme

Implementation of Globalisation and Heritage Contents in Geography Teaching

Summary

Globalisation as a modern process that affects all spheres of human life must have its place in the curricula, especially for those subjects whose scientific interests are space and society, and such is the subject of Geography. Globalisation as a recent process affects all spheres of life with its individual effects being more visible, especially those in the sphere of economics and politics, while others are less visible, but potentially with greater consequences on identity, and in a geographical discourse on spatial identities from local to supranational levels. Examples of such influence are globalisation influences on culture, which is an important component of identity at all levels from local to global, and it is precisely cultural influences that are often uncritically and even unconsciously accepted. Therefore, teaching content related to globalisation is suitable for developing critical thinking, forming attitudes, thinking about value systems in society, developing the skills of discussion and debate, and even potential activist action.

The paper will analyse documents related to teaching (curriculum, CNES and subject curriculum) in order to monitor the continuity of the emergence of concepts or content related to globalization and heritage. The expected levels of their adoption will be compared according to the available documents of the observed thirty-year period, as well as the connection of the globalisation process with the need to preserve and valorize natural and cultural heritage. The second part of the paper will present the results of survey research focused on the issue of teaching these contents from three aspects. The first aspect refers to the self-assessment of teachers' competence to teach these contents, the second to teaching methods (selection of forms of work and teaching methods) to educate individuals aware of the problem and ready to act, while the third aspect will be focused on the potentials of these teaching contents for achieving the outcomes of certain cross-curricular topics.

Keywords: geography, globalisation, heritage, curriculum, cross-curricular topics

Tamara Jurkić Sviben : Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet
Republika Hrvatska

Umjetničko djelo kao poticaj za recepciju kulturne baštine

Sažetak

Suvremeni obrazovni koncepti preporučuju interdisciplinarno povezivanje umjetničkih i znanstvenih područja. Ovaj rad, na temelju istraživanja mišljenja studenata učiteljskog studija prije i nakon recepcije glazbeno-scenskog djela „Šuma Striborova“, hrvatskoga skladatelja Ivana Josipa Skendera, nudi model interdisciplinarne interpretacije i spoznaje vrijednosti kulturne baštine u nastavi umjetničko-humanističkog područja kako u programu kulturno-osviještenog interdisciplinarnog poučavanja studenata učiteljskog studija tako i stjecanja kulturno-vrijednosnih kompetencija u radu s učenicima primarnog obrazovanja. „Šuma Striborova“ temeljno je djelo hrvatske dječje književnosti s univerzalnom poukom i pripada hrvatskoj kulturnoj književnoj baštini. Umjetnička djela hrvatske glazbene baštine, poglavito glazbeno-scenska djela, nisu dovoljno zastupljena u kurikulumu umjetničkog područja. U cilju kulturnog osvještavanja vrijednosti hrvatske književne i glazbene baštine recepcija književno-umjetničkog djela Ivane Brlić Mažuranić, uz komplementarno audio-vizualni doživljaj opere Šuma Striborova putem cjelovitog doživljaja riječi (teksta), glazbe (zvuka) i likovno-scenskog oblikovanja, objedinjava estetičke elemente umjetničkog doživljaja. Integriranim pristupom poučavanju umjetničkog djela moguće je upućivati i studente i učenike na kulturološke vrijednosti nacionalne baštine. Ovakvim integriranim umjetničko-humanističkim konceptom poučavanja književnog i glazbeno-scenskog umjetničkog djela hrvatske kulturne baštine moguće je strukturirati model integriranog poučavanja umjetničkih i humanističkih sadržaja koji su u skladu s osmom kompetencijom EU-a za cjeloživotno obrazovanje – kulturnom osviještenošću.

Ključne riječi: hrvatska kulturna baština; interdisciplinarnost; kulturna osviještenost, obrazovanje; integrirani pristup umjetničkom djelu

Work of Art as an Incentive for the Reception of Cultural Heritage

Summary

Contemporary educational concepts recommend interdisciplinary binding of artistic and scientific areas. This paper, based on the research of student's opinion from Teacher Education studies before and after the reception of musical stage work "Šuma Striborova" by Croatian composer Ivan Josip Skender, offers a model of interdisciplinary interpretation and cognition of the cultural heritage value within the teaching in arts-humanities area, in the program of culturally aware interdisciplinary teaching of the Teachers Education students, as well as acquiring culturally valuable competencies in primary school students education. „Šuma Striborova“ (Stribor's Forest) is a fundamental work of Croatian children's literature containing the universal lesson and belongs to Croatian cultural literature heritage. Work of art of Croatian musical heritage, especially musical stage work is not represented enough in the artistic area curriculum. For the purpose of cultural awareness of the Croatian literally and musical heritage values, reception of the literary work of art by Ivana Brlić Mažuranić with the complementary audio-visual experience of the opera "Šuma Striborova" through a holistic experience of words (lyrics, text), music (sound) and artistic stage design combine aesthetic elements of artistic experience. Through the integrated approach of presenting the work of art, it is possible to point the students and pupils to the cultural values of national heritage. With this integrated artistic-humanistic concept of teaching the literally and musical stage artistic work of Croatian cultural heritage, it is possible to structure the model of integrated teaching of artistic and humanistic contents who are accordingly with cultural awareness - the 8th competence of the EU for lifelong learning education.

Keywords: Croatian cultural heritage; interdisciplinarity; cultural awareness, education; integrated approach to the work of art

Denis Jurković

Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Republika Hrvatska

Anela Nikčević-Milković

Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Republika Hrvatska

Doprinos emocionalne kompetencije i sociodemografskih čimbenika interkulturnoj osjetljivosti studenata učiteljskih studija

Sažetak

U akademskoj 2020./2021. godini među 139 studenata Odjela za nastavničke studije u Gospiću Sveučilišta u Zadru te Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru provedeno je istraživanje povezanosti interkulture osjetljivosti, emocionalne kompetencije i nekih sociodemografskih varijabli. Istraživanje je pokazalo da su studenti učiteljskih studija Sveučilišta u Zadru iznadprosječno emocionalno kompetentni u sve tri kategorije mjerenja (sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija, sposobnost izražavanja i imenovanja emocija te sposobnost regulacije i upravljanja emocijama) te imaju iznadprosječno razvijenu interkulturnu osjetljivost. Istraživanjem je utvrđeno i da postoji značajna pozitivna povezanost između interkulture osjetljivosti i sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija, sposobnosti izražavanja i imenovanja emocija te sposobnosti regulacije i upravljanja emocijama. Također pokazalo se i da postoji niska, ali značajna negativna povezanost između sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija i sudjelovanja u studentskim i učeničkim razmjenama te niska do umjerena pozitivna povezanost između sposobnosti izražavanja i imenovanja emocija, interkulture osjetljivosti i godine studija. Od ostalih povezanosti ističe se niska, ali značajna pozitivna povezanost između pohađanja edukacija o emocionalnoj pismenosti u osnovnoj i/ili srednjoj školi i sudjelovanju na učeničkim i studentskim razmjenama te niska, ali značajna negativna povezanost između etničkog sastava obitelji te sudjelovanja na studentskim i učeničkim razmjenama. Na koncu je multivarijantnom hijerarhijskom regresijskom analizom utvrđeno da godina studija, sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija, sposobnost izražavanja i imenovanja emocija te sposobnost regulacije i upravljanja emocijama kao prediktori značajno doprinose razini interkulture osjetljivosti kao kriteriju.

Ključne riječi: studenti učiteljskih studija, interkultura osjetljivost, emocije, emocionalna kompetencija, sociodemografski čimbenici

Contribution of Emotional Competence and Sociodemographic Factors to Intercultural Sensitivity of Teacher Education Students

Summary

In the academic year 2020/2021, among 139 students of the Department of Teacher Education Studies in Gospić and the Department of Teacher and Preschool Teacher Education in Zadar, University of Zadar, a study was conducted on the relationship among intercultural sensitivity, emotional competence and some sociodemographic variables. The research showed that students of both Departments are above average emotionally competent in all three categories of measurement (*Ability to Perceive and Understand emotions, Ability to Express and Name Emotions and Ability to Regulate and Manage Emotions*) and have above average developed intercultural sensitivity. The research also found that there was a significant positive correlation between intercultural sensitivity and the ability to perceive and understand emotions, the ability to express and name emotions, and the ability to regulate and manage emotions. Also, it was shown that there was a low but significant negative correlation between the ability to perceive and understand emotions and participation in student exchange programs, and a low to moderate positive correlation between the ability to express and name emotions, intercultural sensitivity and study year. Other correlations include a low but significant positive correlation between attending emotional literacy education in primary and/or secondary school and participation in student exchange programs and a low but significant negative correlation between the ethnicity of the family and participation in student exchange programs. Finally, multivariate hierarchical regression analysis found the significant contribution of the study year, ability to perceive and understand emotions, ability to express and name emotions, and ability to regulate and manage emotions as predictors to the level of intercultural sensitivity as a criterion.

Keywords: teacher education students, intercultural sensitivity, emotions, emotional competence, sociodemographic factors

Martina Kolar Billege : Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet
Republika Hrvatska
Vesna Budinski : Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet
Republika Hrvatska

Artefakt hrvatske kulturne baštine u razvijanju kulturnoga identiteta u primarnom obrazovanju – od kravate i spomenika do univerzalnih vrednota

Sažetak

Suvremeni odgojno-obrazovni kontekst u kurikulskim dokumentima potiče razvijanje vlastitoga jezično-kulturnoga identiteta, no potrebno je odrediti relevantne kulturološke sadržaje poučavanja koji omogućuju dosezanje tih ishoda i razvoj kompetencija. Svijest o identitetu jest kompetencija koja sintetizira kognitivne i afektivne sastavnice spoznavanja.

Kako bi se ta kompetencija razvila, potrebno je u interdisciplinarnom metodičkom pristupu poučavati „vrednotama apstraktne vrsnoće, vrijedne stvarnosti i vrsnoće povijesno-kulturnog određenja“ (Tomić, 2020: 30). U tom kontekstu kravatu, osim dijelom hrvatske baštine, smatramo vrijednim metodičkim artefaktom pomoću kojega možemo poučavati o povijesno-kulturnoj baštini Hrvatske i vrednotama ugrađenima u tu baštinu.

Hrvatska kravata u svojoj opisanoj simbolici jest vrijedna stvarnost koja obuhvaća vrednote apstraktne vrsnoće (odanost, poštovanje, povjerenje, odgovornost...) s kojima će se učenici i studenti upoznati u istraživačkome dijelu ovoga rada. Povezanost elemenata kulturne baštine istaknut će se na temelju umjetničke instalacije autora Marijana Bušića Kravata oko Arene. Pulska Arena važan je spomenik i sastavnica hrvatskoga identiteta.

Istraživanje obuhvaća rad na književno-umjetničkom tekstu Daniela Načinovića Kravata Velog Jože, obavijesnim i znanstveno-popularnim tekstovima dostupnima u središnjoj svjetskoj instituciji posvećenoj proučavanju, čuvanju i unapređivanju kravate kao hrvatske i svjetske baštine – Academia Cravatica.

Istraživanjem želimo odrediti sadržaje poučavanja koji omogućuju izgradnju svijesti o identitetu, istražiti mišljenja učenika četvrtoga razreda primarnog obrazovanja (N = 100) i studenata četvrte godine učiteljskoga studija (N = 100) o vrednotama i sadržajima povezanima s hrvatskim identitetom – povijesno-kulturnom baštinom. Epistemološkim doprinosom ovoga rada smatra se identificiranje sadržaja poučavanja koji u metodičkome procesu omogućuju stjecanje kompetencije.

Ključne riječi: hrvatska kulturna baština, kravata, metodički pristup određivanju sadržaja, vrednote

Artefact of Croatian Cultural Heritage in the Development of Cultural Identity in Primary Education – From the Cravat and Monuments to Universal Values

Summary

The contemporary educational context in curricular documents fosters one's own linguistic and cultural identity, but it is necessary to determine the relevant cultural contents of teaching that enable the achievement of these outcomes and the development of competences. Identity awareness is a competence that synthesizes the cognitive and affective components of cognition.

In order to develop this competence, it is necessary to teach in an interdisciplinary methodological approach “the values of abstract excellence, valuable reality and excellence of historical and cultural determination” (Tomić, 2020: 30). In this context, the cravat (necktie) is considered a valuable methodological artefact, alongside being a part of the Croatian heritage, with which we can teach about the historical and cultural heritage of Croatia and the values embedded in that heritage.

The Croatian cravat in its described symbolism is a valuable reality that encompasses the values of abstract quality (loyalty, respect, trust, responsibility...) to which pupils and students will be introduced in the research part of this paper. The connection between the elements of cultural heritage will be highlighted on the basis of the art installation by the author Marijan Bušić The Cravat around the Arena. The Pula Arena is an important monument and a component of Croatian identity.

The research includes the work on the literary and artistic text of Daniel Načinović The Cravat of Veli Jože, informative and popular science texts available at the central world institution dedicated to the study, preservation and improvement of the cravat as the Croatian and world heritage – Academia Cravatica.

The research aims to determine the contents of teaching that enable the building of identity awareness, to explore the opinions of fourth-grade pupils in primary education (N = 100) and fourth-year teacher education students (N = 100) on values and contents related to the Croatian identity – historical and cultural heritage.

The epistemological contribution of this paper is considered to be the identification of teaching contents that enable the acquisition of competence in the methodological process.

Keywords: cravat, Croatian cultural heritage, methodological approach to determining contents, values

Vlaho Kovačević

Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet
Odsjek za sociologiju
Republika Hrvatska

Tea-Tereza Vidović Schreiber

Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet
Odsjek za rani i predškolski odgoj
Republika Hrvatska

U potrazi za djetinjstvom u pričama s motivom sjećanja na pučke fešte – između djelovanja globalizacije i lokalnog identiteta zajednice

Sažetak

Na temelju zapisanih i transkribiranih priča iz života s motivom sjećanja na pučke fešte u radu će se pokušati razumjeti djelovanje zajednice u očuvanju baštine unutar nezaobilaznoga procesa globalizacije. U ovakvom paradigmatom pristupu studenti Filozofskog fakulteta u Splitu recipijenti su i zapisivači priča, a kazivači su članovi njihovih nukleusnih i proširenih obitelji.

Također u analizi značenja lokalnog kulturnog identiteta otkriva se način na koji se njihov (sa)čuvani običaj odražava na svakodnevni (su)život s pripadnicima drugih zajednica.

Upravo ovdje dolazi do izražaja korist od razumijevanja pučke fešte kao simboličke zajednice u kojoj pripadnici pučkih fešta općenito konceptualiziraju djelovanje zajednice s kolektivnim sjećanjima kao pripovijestima iz prošlosti, a uključuju i pojedinačna uvjerenja i razinu institucionalno uključene socijalne interakcije. Tematski i problemski kompleks referentnog okvira zajednice pučkih fešta interpretiran je pomoću dubinskih polustrukturiranih intervjuja, obračavajući posebnu pozornost na odnos (ili na dijalektiku) simboličke strukture zajednice kao sociokulturnog fenomena svjetovne institucije zajedništva. Primarni je doprinos ovog istraživanja interpretacija priča o pučkim feštama kao idealnom mjestu za pronalazak izgubljenih sadržaja djetinjstva i igre u sjećanjima kolektivne interakcije sudionika pučke fešte, a na koje bi se trebalo osloniti i suvremeno obrazovanje. Pritom sudionici shvaćaju pučke fešte u hrvatskom društvu kao povijesno živi dio povijesti, most između prošlosti i budućnosti te kao društveni i duhovni kontinuitet između djelovanja zajednice i nadnacionalnih kulturnih i socijalnih utjecaja.

Ključne riječi: djetinjstvo, globalizacija, priče iz života, pučke fešte, zajednica, sjećanje, djelovanje

In Search of Childhood in the Stories Containing the Motif of the Memory of Folk Festivities – between the globalisation effects and the local community identity

Summary

Based on the recorded and transcribed stories from life containing the motif of the memory of folk festivities, in this paper, we will try to understand the community's work on heritage preservation within the inevitable process of globalisation. In this paradigmatic approach, the students of the Faculty of Humanities and Social Sciences have the role of scribes, while members of their nuclear and extended families are narrators.

Moreover, the analysis of the meaning of local cultural identity reveals how preserved and maintained custom is reflected in everyday (co)existence with members of other communities.

It is here that the benefit of understanding folk festivities as a symbolic community comes to the fore. In such community folk festivity participants generally conceptualize community's work with collective memories as narratives from the past which include individual beliefs and the level of institutionally involved social interaction. The theme- and problem-related complex of the reference framework of the community of folk festivities are interpreted using in-depth semi-structured interviews, paying special attention to the relationship (or the dialectic) of the symbolic structure of the community as a sociocultural phenomenon of the secular institution of the community. The primary contribution of this research is the interpretation of the stories about folk festivities as an ideal place to find the content related to the lost childhood and the play in the memories of the collective interaction of folk festivity participants, on which modern education should also rely. In Croatian society, the participants understand folk festivities as a historically living part of history, a bridge between the past and the future, and as a social and spiritual continuity between community's work and supranational cultural and social influences.

Keywords: childhood, globalisation, stories from life, folk festivities, community, memories, work

Vladimir Legac : Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet
Odsjek u Čakovcu
Republika Hrvatska

Ortografska odstupanja u pisanju na engleskom kao stranom jeziku kod jednojezičnih i dvojezičnih učenika osnovne škole

Sažetak

Ovaj će rad biti prikaz nalaza istraživanja jezične vještine pisanja kod jednojezičnih i dvojezičnih učenika osnovne škole koji uče engleski kao prvi ili drugi strani jezik u Hrvatskoj. Istraživanje je provedeno na više od stotinu ispitanika, a ispitanici su dolazili iz nekoliko škola u pet hrvatskih županija i bili su podijeljeni u dvije skupine: monolingvalnu i bilingvalnu. Opozicija jednojezičnost/dvojezičnost u nekoliko se autorovih ranijih radova pokazala kao bitna odrednica pojedinca koja je rezultirala različitom uspješnosti u svladavanju jezičnih vještina na engleskom kao stranom jeziku. U ovome su istraživanju bilingvalni učenici bili pripadnici češke i talijanske nacionalne manjine. Vještina pisanja provjerena je na pisanju pisma u kojem su učenici trebali uključiti određene informacije. Tako su ispitanici trebali dovršiti pismo dužine od oko 100 riječi prijatelju/prijateljici koji/koja govori engleski i kod kojeg/koje su boravili nekoliko dana. Tekst je trebao sadržavati zahvalu za gostoprimstvo i učenici su trebali spomenuti tri stvari u kojima su posebno uživali tijekom svog boravka. Za potrebe ovog rada autor će dati analizu ortografskih odstupanja u četiri glavna kriterija: pisanju malog i velikog slova, supstituciji slova, ispuštanju slova i dodavanju slova. Na kraju će se izlaganja, uz zaključak, dati i implikacije i smjernice za daljnju analizu elemenata uspješnosti pisanja u engleskom kao stranom jeziku.

Cljučne riječi: jezična vještina pisanja, engleski kao strani jezik, pisanje pisma, pravopis, odstupanja od pravopisnih normi, dvojezičnost

Orthographic Deviations in Writing in English as a Foreign Language in Monolingual and Bilingual Primary School Students

Summary

This paper will present the findings of a research study of the writing skill in monolingual and bilingual primary school students learning English as a first or second foreign language in Croatia. This research study included over a hundred participants. They came from several schools in five Croatian counties and were divided into two groups: monolingual and bilingual. The monolingualism/bilingualism opposition has been shown in several of the author's earlier works as an important determinant of the individual that has resulted in different achievement in mastering language skills in English as a foreign language. In this study, bilingual students were members of the Czech and Italian national minorities. Writing skill was tested on writing a letter in which students were required to include certain information items. Thus, the respondents had to complete a letter of about 100 words to a friend who speaks English and with whom they had stayed for a few days. The students had to thank their foreign friend for his/her hospitality and mention three things they especially enjoyed during their stay in their friend's home. For the purpose of this paper, the author will provide an analysis of orthographic deviations in four main criteria: lowercase and uppercase writing, letter substitution, letter omission, and letter addition. At the end of the presentation, in addition to the conclusion, the author of the paper will give implications and guidelines for further analysis of the elements that are important for the achievement of writing skill in English as a foreign language.

Keywords: writing skill, English as a foreign language, letter writing, orthography, deviations from spelling norms, bilingualism

Dinko Marin	.....	Osnovna Škola Bartula Kašića, Zadar Republika Hrvatska
Mejra Uglešić	.....	Osnovna Škola Bartula Kašića, Zadar Republika Hrvatska
Ignis Lemezina	.....	Osnovna Škola Bartula Kašića, Zadar Republika Hrvatska

Odgoj i obrazovanje za očuvanje prirodne baštine na primjeru Parka prirode Telašćica

Sažetak

U suvremenom globaliziranom svijetu sve se više promišlja o utjecaju globalizacijskih procesa na okoliš. Tržišna ekonomija, neutaživa žeđ za što većim profitom, koja se često ogleda u neracionalnom iskorištavanju prirodnih dobara, pred učitelje kao odgojitelje novih generacija postavlja nove izazove – obrazovati o važnosti zaštite okoliša (prirodne baštine) prvenstveno na prostoru mikrorazine, koja je učenicima poznata. Polazeći od te premise u OŠ Bartula Kašića Zadar pokrenut je projekt Zaštićena područja zavičaja. Osnovni cilj spomenutog projekta bio je upoznati učenike s važnošću očuvanja okoliša na primjerima mikrorazine kako bi onda usvojene kompetencije mogli prenositi i na širi prostor makrorazine. U projektu učenici su upoznati s važnošću očuvanja prirodne baštine na primjeru Parka prirode Telašćica. Projekt se temeljio na problemsko-istraživačkoj iskustvenoj metodi rada koja se ostvarivala putem brojnih projektnih aktivnosti. Tako su putem projekta učenici u suradnji sa stručnim suradnicima Parka prirode Telašćica i svojim učiteljima istraživali floru i faunu kao i geomorfološka obilježja Parka prirode Telašćica. Na radionicama izradili su ekološke kućice za pčele, sapune od mediteranskog bilja, ružmarina i lavande, te džem od planike (*magunje*). Vrhunac projektnih aktivnosti bila je izrada i tisak problemsko-edukativne slikovnice o biljnim i životinjskim vrstama Parka prirode Telašćica pod naslovom *Kartoline mira*.

Ključne riječi: prirodna baština, projektna problemsko-istraživačka nastava, Park prirode Telašćica

Education for Preservation of Natural Heritage on the Example of Telašćica Nature Park

Summary

In the modern globalised world, more and more consideration is being given to the impact of the globalisation process on the environment. The market economy, an inanimate thirst for as much profit as possible, which is often reflected in the irrational use of natural resources in front of teachers as educators of new generations, poses new challenges to educate about the importance of environmental protection (natural heritage) primarily in the area of micro-level known to students. Starting from this premise, the project Protected Areas of Homeland was launched at the Bartul Kašić Elementary School in Zadar. The main goal of the mentioned project was to familiarize students with the importance of preserving the environment on micro-level examples so that they could then transfer the acquired competencies to the wider macro-level area. Through the project, students were informed about the importance of preserving the nature of heritage on the example of the Telašćica Nature Park. The project was based on a problem-based research experience method of work that was realised through numerous project activities. Thus, through the project, students in cooperation with professional associates of the Telašćica Nature Park and their teachers researched flora and fauna as well as the geomorphological features of the Telašćica Nature Park. Through workshops, they made ecological beehives, soaps made from Mediterranean herbs, rosemary and lavender, and magunja jam. The culmination of the project activities was the production and printing of a problem-educational picture book about plants and animal species of the Telašćica Nature Park entitled Kartoline Mira.

Keywords: natural heritage, project problem research teaching, Telašćica Nature Park

Ana Maria Marinac : studentica
Luka Pongračić : Sveučilište u Slavonskom Brodu,
Odjel društveno-humanističkih znanosti
Republika Hrvatska

Andrea Blaževac : Osnovna škola Ivan Goran Kovačić, Slavonski Brod
Republika Hrvatska

Globalizacija i suvremenost kurikulumu Likovne kulture u razrednoj nastavi

Sažetak

Škola za život program je koji u sve hrvatske škole uvodi Ministarstvo znanosti i obrazovanja s ciljem razvoja kompetencija potrebnih za 21. stoljeće te cjelovitiji razvoj učenika. Cjelovita reforma provedena je frontalno te je uključivala mnoge promjene u sustavu i kurikulumu nastavnih predmeta. Reforma je naišla na različite stavove znanstvenika s područja obrazovanja te samih učitelja koji je provode u svojim razredima. Ovim su istraživanjem predstavljene promjene u kurikulumu nastavnoga predmeta Likovna kultura razredne nastave u sklopu Cjelovite kurikularne reforme, koja je obuhvatila izmjene kurikulumu svih nastavnih predmeta. Glavni je cilj ustanoviti koje su se primjene dogodile u kurikulumu Likovne kulture u odnosu na prethodni kurikulum. Analizirane su izmjene u kurikulumu te je cilj bio ustanoviti koliko one odgovaraju suvremenim trendovima u obrazovanju te na što novi obrazovni sustav stavlja naglasak. Metodologija rada jest kvantitativna te uključuje analize staroga i novoga kurikulumu nastavnoga predmeta Likovna kultura za razrednu nastavu. Ovom analizom uočeni su pomaci prema globalizacijskim trendovima te suvremenim nastavnim strategijama i metodama rada, što se ogleda u usvajanju znanja i vještina koje će učenik moći primijeniti u svim područjima svog života, odnosno na znanja koja su trajna, ali uočeni su i neki nedostaci reforme. Naglasak je novoga kurikulumu na razvoju učenika, ne samo u kognitivnom području, nego i na razvoj sustava vrijednosti, stavova i vještina, što uključuje njegov identitet, razvoj kreativnosti i kritičkoga mišljenja te obogaćivanje slike svijeta u kojemu živimo. Kurikulum nastavnoga predmeta Likovna kultura donosi odgojno-obrazovne ishode koji su ujedno i vodilja prilikom pripremanja i izvođenja nastave, a proizašli su iz potrebe suvremenog društva i suvremenog pojedinca, na kojega se stavlja poseban naglasak. Kurikulum uređuje i vrednovanje nastavnoga predmeta koje samo sebi nije svrha nego i na taj način potiče cjeloživotne vještine koje je potrebno kod učenika razvijati već od prvih dana obveznog školovanja. Nastava se po razredima izvodi prema četiri zadane i dvije izborne teme.

Ključne riječi: Likovna kultura, promjene kurikulumu, suvremeni trendovi, Škola za život

Globalisation and Modernity of the Art Culture Curriculum in Primary Education

Summary

The School for Life is a program introduced by the Ministry of Science and Education in all Croatian schools with the aim of developing the competencies needed for the 21st century and the overall development of students. The overall reform was implemented frontally and included many changes in the system and curricula of the subjects. There have been different attitudes towards the reform, from education scholars and the teachers themselves who implement it in their classes. This research presents the changes in the curriculum of the subject Art Culture in elementary classes as part of the Comprehensive Curriculum Reform, which included changes to the curriculum of all subjects. The main goal is to establish which applications have occurred in the curriculum of Art Culture to the previous curriculum. Curriculum changes were analysed and the aim was to determine how they correspond to modern trends in education and what the new education system emphasizes. The methodology of the work is quantitative and includes the analysis of the old and new curriculum of the subject Art Culture for elementary classes. This analysis shows progress towards globalisation trends and modern teaching strategies and methods of work, which is reflected in the acquisition of knowledge and skills that students will be able to apply in all areas of their lives, i.e. knowledge that is permanent, but also some shortcomings of the reform. The emphasis of the new curriculum is on student development, not only in the cognitive area but also on the development of value systems, attitudes and skills, which includes student identity, development of creativity and critical thinking and enriching the image of the world we live in. The curriculum of the subject Art Culture brings educational outcomes that are also a guide in the preparation and implementation of teaching, and they arose from the needs of modern society and the modern individual, to which special emphasis is placed. The curriculum also regulates the evaluation of the subject, which is not an end in itself but also encourages lifelong skills that need to be developed in students from the first days of compulsory education. Classes are conducted according to four given and two elective topics.

Keywords: Art culture, contemporary trends, curriculum changes, School for life

Damir Marinić : Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet
Republika Hrvatska
Ida Marinić : Centar za integralne studije Spajalica, Osijek
Republika Hrvatska

Sustavni učinci pandemije koronavirusa na obrazovanje: Globalne i lokalne perspektive

Sažetak

U današnje su vrijeme ljudi suočeni s novim izazovima, u promjenjivom, kompleksnom društvu, koje je postalo "globalno selo" u svakom smislu riječi – društvenom, političkom i ekonomskom. U takvome društvu "stare", predglobalne vrijednosti isključujućeg individualizma, isključujućeg osjećaja "prava na", zanemarujućeg stava prema sugrađanima i naglašavanja individualnog uspjeha potpuno su izgubile svrhu i smisao. Ti su učinci dodatno naglašeni trenutnom pandemijom koronavirusa, koja nije samo zdravstveni problem već globalni problem s dalekosežnim sustavnim posljedicama, zahtijevajući od nas usvajanje novih vrijednosti i novog načina razmišljanja – vrijednosti koje postoje u svakom globalnom i integralnom sustavu u prirodi. Premda je pandemija ubrzala brojne globalne promjene, istovremeno je naglasila i važnost lokalne, neposredne okoline – obitelji, susjedstva, lokalne zajednice. Pritom smo se našli u posve novoj situaciji socijalne izolacije, za koju nismo bili spremni, koja je nastupila gotovo iznenada i dočekala nas nespremljene za izazove koje je sa sobom nosila, od prilagodbe čitavog nastavnog procesa novonastaloj situaciji do njegove provedbe u *online* okruženju. Većina obrazovnih djelatnika nije educirana za takav rad, pogotovo ne u opsegu koji je novonastala situacija zahtijevala od njih. Stoga ćemo u ovom radu prikazati mogući novi odgojno-obrazovni okvir koji bi nam omogućio suočavanje s izazovima globalnog društva i sustavnih učinaka pandemije. Osim teorijskih koncepata u radu će biti predstavljena iskustva i dosadašnji empirijski rezultati naših istraživanja, ali i istraživanja drugih autora koji govore u prilog validnosti izloženih koncepata. Naposljetku izložit ćemo i praktične implikacije takvog pristupa u nastavi, ali i sustavu škole i obrazovnom sustavu općenito.

Ključne riječi: koronavirus, globalno društvo, integracija, sustavni pristup

Systemic Effects of COVID-19 Pandemic on Education: Global and Local Perspectives

Summary

People today are facing new challenges, in a fast-changing, complex society, which has truly become a “global village” in every sense of the word – societal, political and economical. In that society, “old”, pre-global world values of exclusive individualism, exclusive sense of self-entitlement, attitudes of negligence toward fellow citizens, and emphasis on individual achievement, completely lost their sense and purpose. These effects are attenuated by the current coronavirus pandemic, which is not only a health issue but a global issue with far-reaching systemic consequences, which requires adopting new values and mindsets – values that exist in every global and integral system in nature.

Although pandemic did accelerate numerous global changes, at the same time it emphasized the importance of the local, immediate environment – family, neighbourhood, local community. We have found ourselves in a completely new situation of social isolation, for which we were not ready, which appeared almost instantly and caught us unprepared for the challenges it brought along, from the necessity for adaptation of the entire educational process, up to its execution in an online environment. The majority of teachers and educators were not educated for such work, especially not to an extent to which the current situation demanded of them.

Therefore, in this paper, we are presenting a new educational framework that could enable us to deal with the challenges of global society and the systemic effects of the pandemic. Along with theoretical considerations, we will present experience and current empirical findings from our research, as well as research of other authors supporting the validity of discussed concepts. Finally, we will discuss the practical implications of such an approach in classrooms, as well as in the school system and system of education in general.

Keywords: coronavirus, global society, integration, systems approach

Josip Miletić : Sveučilište u Zadru, Odjel za kroatistiku
Republika Hrvatska

Hrvatski i europski identitet u školi na primjeru *Vinodolskog zakona*

Sažetak

Nacionalnim okvirnim kurikulumom iz 2010. godine definirano je da u vrijeme sveopće globalizacije čovjek nužno mora postati građaninom svijeta, a pritom svakako treba sačuvati svoj nacionalni identitet, odnosno svoju kulturu, društvenu, moralnu i duhovnu baštinu. Pritom je poseban naglasak stavljen na čuvanje i razvijanje materinskog jezika te brigu o njegovoj pravilnoj primjeni. Pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji obvezali smo se na prihvaćanje zajedničkih vrijednosti uvriježenih u pluralnim društvima država članica: poštivanje ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, nediskriminacije, tolerancije, vladavine prava, solidarnosti i jednakosti spolova. Analizom *Vinodolskog zakona* iz 1288. godine pokazat ćemo kako su na području Republike Hrvatske sve te vrijednosti odavno postojale, čak i znatno ranije nego u mnogim europskim kulturnim i gospodarskim središtima, a te su činjenice nedovoljno vrednovane u hrvatskom odgojno-obrazovnom sustavu.

Ključne riječi: identitet, kultura, odgoj, obrazovanje, *Vinodolski zakon*

Croatian and European Identity in School Illustrated by the Example of the Law Code of Vinodol

Summary

According to the 2010 National Framework Curriculum, in the age of general globalisation, one must necessarily become a citizen of the world, while preserving their national identity, i.e. their culture, social, moral, and spiritual heritage. Special emphasis is therewith placed on the preservation and development of the mother tongue and the care for its proper usage. The accession of the Republic of Croatia to the European Union has obliged us to accept the common values practised in the plural societies of the member states: respect for human dignity, freedom, democracy, non-discrimination, tolerance, rule of law, solidarity, and gender equality. An analysis of the 1288 Law Code of Vinodol will show that in the territory of the Republic of Croatia all these values had already existed for a long time, even much earlier than in many European cultural and economic centres, while these facts are insufficiently valued in the Croatian educational system.

Keywords: identity, culture, education, Law Code of Vinodol

Snježana Močinić

Sveučilište *Jurja Dobrile* u Puli,
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Republika Hrvatska

Lorena Lazarić

Sveučilište *Jurja Dobrile* u Puli,
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Republika Hrvatska

Ivana Paula Gortan-Carlin

Sveučilište *Jurja Dobrile* u Puli,
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Republika Hrvatska

Permanentno profesionalno usavršavanje kao temeljna karika u razvoju pedagoško-psiholoških kompetencija sveučilišnih nastavnika

Sažetak

Kao institucija koja predstavlja najvažniji izvor znanja, sveučilište treba služiti društvu i postati glavni čimbenik njegova razvoja te doprinosti unapređenju uvjeta života u zajednici u kojoj djeluje. Kvaliteta sveučilišne nastave temelji se na neophodnim kompetencijama nastavnika u području istraživanja, učenja i poučavanja, obavljanja administracijskih poslova te primjeni novih spoznaja kod rješavanja društvenih problema. Unatoč mnogobrojnim istraživanjima o kompetencijama visokoškolskih nastavnika na svjetskoj razini, smatramo da načini razvoja i vrednovanja pedagoško-psiholoških kompetencija još uvijek nisu dovoljno istraženi. Ovim pilot-istraživanjem nastojali smo ispitati stavove sveučilišnih nastavnika o važnosti i načinima stjecanja pedagoško-psiholoških kompetencija za akademsku profesiju. Jedan je od osnovnih ciljeva obrazovne politike Europske unije posjedovanje navedenih kompetencija kao uvjet za zapošljavanje nastavnika u visokoškolskom obrazovanju. Stjecanje tih kompetencija moralo bi se temeljiti na pohađanju certificiranih službenih programa edukacije za rad u visokoškolskoj nastavi. Krenuli smo od pretpostavke da sveučilišni nastavnici u Republici Hrvatskoj stječu pedagoško-psihološke kompetencije na različite načine te da njihovo stjecanje ne predstavlja obvezu pri zapošljavanju na sveučilištu. Istraživanje je provedeno putem novokonstruiranog upitnika za koji je utvrđen koeficijent pouzdanosti Cronbachs' $\alpha = 0,804$, koji predstavlja zadovoljavajuću pouzdanost. Za obradu prikupljenih podataka koristila se deskriptivna i faktorska analiza pomoću SPSS statističkog softverskog paketa. Iz provedenog istraživanja može se zaključiti da ispitanici smatraju neophodnim uvođenje obveze formalnog završavanja pedagoško-psihološkog obrazovanja pri zapošljavanju na sveučilištu. Analizu dobivenih rezultata moguće je primijeniti kao znanstveni doprinos tematici koja se odnosi na razvoj i vrednovanje pedagoško-psiholoških kompetencija sveučilišnih nastavnika.

Ključne riječi: pedagoško-psihološke kompetencije, visokoškolski nastavnici, suvremeno sveučilište, permanentno obrazovanje

Permanent Professional Training as the Strongest Link in the Development of University Professors' Pedagogical and Psychological Competencies

Summary

As the institution representing the most significant source of knowledge, the university should serve the public and become the main factor of its development and contributor to the life improvement of the community within which it acts. The quality of university teaching is based on the necessary competencies owned by professors in the realm of research, learning and teaching, performing administrative duties, as well as applying new knowledge in solving social issues. Despite the numerous competencies higher education professors worldwide have, we think that the modalities of developing and evaluating the pedagogical and psychological competencies have still not been sufficiently investigated. In this pilot research, we tried to investigate the university professors' attitudes to the importance and ways of acquisition of pedagogical and psychological competencies for the academic profession. One of the main goals of the European Union educational policy is the possession of the aforementioned competencies as the precondition for the employment of professors in higher education. Their acquisition should be based on attending certified official educational programmes intended for teaching at higher education institutions. The source assumption was that university professors in the Republic of Croatia acquire pedagogical and psychological competencies in various ways and that their acquisition is not obligatory to get employed at a university. The research was conducted through a newly-constructed questionnaire for which the reliability coefficient Cronbach's alpha equals $\alpha=0,804$, which makes it sufficiently reliable. The descriptive and factor analysis found in the SPSS statistical software package was used to process the collected data. From the conducted research it can be concluded that respondents consider obligatory the introduction of the obligation to complete pedagogical and psychological education to be employed at the university. The analysis of the obtained results could be applied as a scientific contribution to the topic of the development and evaluation of university professors pedagogical and psychological competencies.

Keywords: pedagogical and psychological competencies, higher education professors, contemporary university, permanent education

Melanija Mohorić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, studentica
Poslijediplomskog doktorskog studija Pedagogija
Republika Hrvatska

Filip Polegubić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, student
Poslijediplomskog doktorskog studija Pedagogija
Republika Hrvatska

Aleksandra Smolić Batelić

Sveučilište u Rijeci, Učiteljski studij
Republika Hrvatska

Odgojno-obrazovna ustanova kao sukreatorica tvorevina nematerijalne kulturne baštine u kulturnom identitetu djece i mladih

Sažetak

Područje proučavanja identiteta, kulture i odgoja predmet je mnogobrojnih dosadašnjih istraživanja. Najčešće su ona usmjerena obrazovanju za kulturu, dok se duhovna komponenta unutar kulturnog identiteta nedostavno istražuje. Upravo se ta duhovna komponenta kod djece i mladih može oplemeniti implementacijom nematerijalne kulturne baštine u suvremeni odgojno-obrazovni kontekst. Pregledom literature i dokumenata utvrđen je teorijski okvir u kojem su determinirani ključni pojmovi i njihova međuzavisnost s naglaskom na odgojno-obrazovnu ustanovu kao „čuvaricu“ nematerijalne kulturne baštine i kulturnog identiteta djece i mladih. Nameće se pitanje važnosti uloge odgojno-obrazovnih ustanova u kreiranju kulturnog identiteta. Iz ovog istraživačkog pitanja proizlazi hipoteza da odgojno-obrazovne ustanove imaju značajnu ulogu i moć u konstruiranju, promociji i implementaciji nematerijalne kulturne baštine s ciljem razvoja kulturnog identiteta djece i mladih u suvremenom globaliziranom društvu. Cilj je rada osvijestiti važnost uloge odgojno-obrazovnih ustanova u promicanju vrijednosti nematerijalne kulturne baštine za cjelovit razvoj kulturnog identiteta pojedinca. Iz postavljenog cilja operacionalizirani su zadatci istraživačkog rada. U radu se opisuju pojmovi: identitet, kultura i nematerijalna kulturna baština. Nadalje kontekstualiziraju se navedeni konstrukti s aspekta odgoja i obrazovanja te se utvrđuje uloga odgojno-obrazovnih ustanova u razvoju kulturnog identiteta. Analizira se integriranost nematerijalne kulturne baštine u predmetnim kurikulumima primarnog odgoja i obrazovanja. U radu se koristi deskriptivna i komparativna metoda te metode analize i sinteze. Metodom analize prikupljeni su podaci temeljem literature, prethodnih istraživanja i dokumenata. Metodom deskripcije postavljaju se, definiraju i opisuju teorijski konstrukti identiteta, kulture, nematerijalne kulturne baštine, odgoja i obrazovanja te se komparacijom prikazuje njihova interdisciplinarnost. Metodom sinteze uopćavaju se zaključci o važnosti implementacije navedenih teorijskih konstrukata u kontekst odgojno-obrazovnih ustanova. Rezultati ovog istraživanja ukazuju na to kako odgojno-obrazovne ustanove imaju temeljnu ulogu u cjelovitom razvoju kulturnog identiteta pojedinca. Kontinuiranom implementacijom nematerijalne kulturne baštine u različite komponente odgojno-obrazovnog sustava baštini se vrijednost kulture kao duhovne tvorevine osobe i društva.

Ključne riječi: kulturni identitet, nematerijalna kulturna baština, odgoj i obrazovanje, odgojno-obrazovne ustanove, predmetni kurikulumi

Educational Institution as a Co-creator of Intangible Cultural Heritage in the Cultural Identity of Children and Youth

Summary

The field of studying identity, culture and education has been the subject of a lot of previous research. They are mostly directed towards education for culture, while the spiritual component within cultural identity is insufficiently explored. This spiritual component in children and youth can be enriched by the implementation of intangible cultural heritage in the modern educational context. A review of the literature and documents established a theoretical framework of the study in which key concepts and their interdependence were determined, with an emphasis on the educational institution as the “guardian” of intangible cultural heritage and cultural identity of children and youth. The importance of the role of educational institutions in creating a cultural identity was questioned in the research. Following the research question, we assume that educational institutions have a significant role and power in the construction, promotion and implementation of intangible cultural heritage to develop the cultural identity of children and youth in the modern globalised society. This paper aims to raise awareness of the importance of the role of educational institutions in promoting the value of intangible cultural heritage for the overall development of an individual’s cultural identity. The tasks of the research work were operationalized from the main goal. The paper describes the terms: identity, culture and intangible cultural heritage. Furthermore, the mentioned constructs are contextualized from the aspect of education, and the role of educational institutions in the development of cultural identity by analysing the integration of intangible cultural heritage in the subject curricula of primary education. The paper uses a descriptive and comparative method and methods of analysis and synthesis. The analysis method was used to collect data based on the literature, previous research and documents. The method of description sets, defines and describes the theoretical constructs of identity, culture, intangible cultural heritage and education, and the comparison shows their interdisciplinarity. The method of synthesis generalizes the conclusions about the importance of the implementation of these theoretical constructs in the context of educational institutions. The research results indicate that educational institutions have a fundamental role in the overall development of an individual’s cultural identity. By continuous implementation of intangible cultural heritage in various components of the educational system, the value of culture as a spiritual creation of a person and society is inherited.

Keywords: cultural identity, intangible cultural heritage, education, educational institutions, subject curricula

Svetlana Novaković	Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet Republika Hrvatska
Zlata Tomljenović	Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet Republika Hrvatska
Anabela Kunert	Dječji vrtić Petrinjčica, Petrinja Republika Hrvatska

Likovne aktivnosti i senzorni razvoj djece rane i predškolske dobi

Sažetak

Temelj su našega percipiranja osjetila koja nam pomažu u razumijevanju različitih podražaja iz okoline. Osjeti iz različitih osjetilnih sustava međusobno se podupiru i omogućavaju nam razvoj sposobnosti koordiniranja informacija primljenih putem različitih osjetila u jednu perceptivnu cjelinu. Perceptivni sustav razvija se na temelju iskustva, ali i učenja, stoga je naročito važno već od rane i predškolske dobi djeci omogućiti raznolika iskustva za aktivno učenje upotrebom različitih osjetila. U svakoj likovnoj aktivnosti djece prisutni su osjeti – dijete opaža predmete i prostor, sluša zvukove, dotiče i miriše materijale, razne prirodne i načinjene predmete, istražuje njihovu teksturu, boju, oblik, miris. Svoje doživljaje nastale na osnovi različitih osjetnih podražaja dijete s lakoćom likovno interpretira. Stoga je u likovne aktivnosti potrebno uključiti poticaje i igre povezane s različitim perceptivnim doživljajima. Na taj se način ujedno ostvaruje integracija likovnoga područja s drugim odgojnim područjima. Raznolikošću likovnih područja i tehnika, sredstava za rad, angažiranim istraživanjem i eksperimentiranjem različitim materijalima (glinom, plastelinom, papirom, kartonom, drvetom, mekanom žicom, didaktički neoblikovanim materijalom...) djeca otkrivaju raznolike mogućnosti njihove uporabe kao i postupke rada s njima i na taj način razvijaju osjetilna iskustva, maštu i kreativnost te višu razinu izražavanja i komunikacije temeljene na jeziku umjetnosti. U radu je predstavljeno istraživanje provedeno u vrtićima dviju županija u Republici Hrvatskoj, na uzorku od 90 odgojitelja/ica. Cilj istraživanja bio je ispitati učestalost provođenja usmjerenih likovnih aktivnosti u vrtiću, zastupljenost uporabe likovnih tehnika u pojedinim likovnim područjima te razloge na temelju kojih se odgojitelji najčešće odlučuju za pojedino likovno područje i likovne tehnike. Rezultati istraživanja pokazuju kako odgojitelji u usmjerenim likovnim aktivnostima najčešće upotrebljavaju crtačke i slikarske tehnike, rjeđe upotrebljavaju likovne tehnike i materijale na području grafike i trodimenzionalnog oblikovanja, a vrlo rijetko koriste nove medije. Interes djece i prostorno-materijalni uvjeti najčešći su razlog odabira pojedinog likovnog područja i tehnike. U istraživanju je prikazan i primjer projektnog istraživanja na području zavičajne baštine kao poticaja za likovno oblikovanje djece uporabom različitih osjetnih podražaja te likovnih tehnika i materijala, čime je potaknuto njihovo aktivno sudjelovanje u aktivnostima.

Ključne riječi: senzorni razvoj, likovni odgoj, likovna područja i tehnike, kulturna baština

Visual Arts Activities and Sensory Development of Kindergarten and Preschool Children

Summary

The foundation of our perception are the senses: they facilitate the understanding of various environmental stimuli. The senses belonging to different sensory systems are mutually built upon and empower the development of the ability to coordinate information detected via various senses into one perceptive whole. The system of perception is developed and based on experience but also learning, so it is especially important to provide children from an early age with various experiences of active learning through the use of various senses. The senses are present in each children's art activity – the child perceives objects and space, listens to sounds, touches, and smells materials, various natural and man-made objects, explores their texture, colour, shape, and smell. The child easily, artistically interprets his/her experiences created and based on different sensory stimuli; so, it is necessary to include into visual arts activities incentives and games connected with various perceptions, which affects the integration of the visual arts field with other educational fields. Through the multifacetedness of visual arts areas and techniques (clay, Play-Doh, paper, cardboard, wood, soft wire, didactically unshaped material...), children discover numerous possibilities of their usage, procedures of work with these materials, and in such a way develop their sensory experiences, imagination, creativity, and a higher level of expression and communication based on the language of art. This paper presents the research implemented in kindergartens in two Croatian counties, on a sample of 90 female preschool teachers. The research goal was to examine the frequency of implementing directed visual arts activities in the kindergarten, the frequency of using individual visual arts fields and techniques. The research results indicate that the preschool teachers mostly use drawing and painting techniques in directed visual arts activities with children, somewhat less in the field of graphics and space design, and scarcely new media. The children's interest and spatial-material conditions are the most frequent reasons for choosing certain visual arts field and technique. The research also presents an example of project research on local heritage as an incentive for children's visual arts activities through the use of various sensory stimuli, art techniques and materials, which showed their active participation in the activity.

Keywords: sensory development, art education; art fields and techniques; cultural heritage

Maja Opašić : Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet
Republika Hrvatska

Ameli Širola : Osnovna škola Rikard Katalinić Jeretov, Opatija
Republika Hrvatska

Mogućnosti primjene zavičajnih čakavskih slikovnica u nastavi

Sažetak

U radu se polazi od važnosti poučavanja o zavičajnom govoru, ali i na zavičajnom govoru jer on predstavlja važnu sastavnicu kulturne baštine i kulturnoga identiteta. Time se u nastavi ostvaruje načelo zavičajnosti kao jedno od ključnih načela učenja i poučavanja. Poučavanje na zavičajnom govoru i o zavičajnom govoru za učitelja predstavlja izazov osobito u aktualnim globalizacijskim vremenima kada u svom razredu nerijetko ima dvojezične i višejezične učenike. To znači da osim izvornih govornika pojedinog idioma poučava i učenike kojima je taj idiom nepoznat, čak i učenike koji nisu izvorni govornici ni hrvatskoga jezika. Može se dogoditi da ni sam učitelj nije izvorni govornik idioma kojim se govori u sredini u kojoj radi. Budući da je važno kod učenika poticati ljubav prema zavičajnom govoru, bez obzira na to služe li se učenici i/ili učitelj njime ili ne, učitelji moraju promišljati o različitim strategijama primjene načela zavičajnosti u nastavi. Jedna od mogućnosti primjene toga načela u nastavi jesu zavičajne slikovnice. Slikovnica je vrlo poticajan nastavni sadržaj i nastavno sredstvo, a zavičajne slikovnice djeci mogu biti vrlo zanimljive jer su jezikom, a često i sadržajem, bliske njihovu neposrednom iskustvu. Stoga je glavni cilj rada istražiti i prikazati moguće primjene zavičajnih čakavskih slikovnica (autorica Elizabet Jovanović i Jadranke Cetine) u redovitoj razrednoj nastavi i u izvannastavnim aktivnostima ponajprije Hrvatskoga jezika, ali i u drugim školskim predmetima.

Ključne riječi: načelo zavičajnosti, zavičajni govor, čakavsko narječje, slikovnica, Hrvatski jezik

Possibilities of Applying Local Chakavian Picture Books in Teaching

Summary

This paper deals with the importance of teaching about local speech, but also about local speech because it is an important component of cultural heritage and cultural identity. Thus, the principle of domiciliation is realized in teaching as one of the key principles of learning and teaching. Teaching in and about the local speech is a challenge for the teacher, especially in the current globalization time when he often has bilingual and multilingual students in his class. This means that in addition to native speakers of a particular idiom, it also teaches students who are unfamiliar with that idiom, and even students who are not native speakers of the Croatian language. It may happen that the teacher himself is not the original speaker of the idiom spoken in the environment in which he works. Since it is important to encourage students to love their local speech, whether students use it or not, teachers need to think about different strategies for applying the principle of domiciliation in teaching. One of the possibilities of applying this principle in teaching is regional picture books. The picture book is a very stimulating teaching content and teaching aid, and regional picture books can be interesting for children because they are close to their immediate experience in language and often in content. Therefore, the main goal of the paper is to explore and present possible applications of regional chakavian picture books (author Elizabet Jovanović and Jadranka Cetina) as a part of regular classroom teaching and extracurricular activities, primarily of the Croatian language, but also in other school subjects.

Keywords: domiciliation principle; domicile (native) speech, chakavian dialect, picture book, Croatian language

Ana Pejdo

Sveučilište u Zadru, Odjel za geografiju
Republika Hrvatska

Gabrijela Marin

Medicinska škola Ante Kuzmanića, Zadar
Republika Hrvatska

Implementacija međupredmetne teme Održivi razvoj korelacijom Biologije i Geografije

Sažetak

Premda je održivi razvoj kao koncept promjena prihvaćen u svim strateškim dokumentima Republike Hrvatske, izostala je sustavna implementacija sadržaja održivog razvoja u nastavnoj praksi. Smjernice za realizaciju međupredmetne teme Održivi razvoj nalaze su u većini novih kurikulumu te predstavljaju korak prema razvoju kompetencija kao što su: pretraživanje i korištenje različitih izvora i vrsta informacija, rješavanje problemskih situacija, argumentiranje vlastitih stavova, primjena tehnika komunikacije i prezentiranja, rad u interaktivnom i multimedijском okruženju te rad na istraživačkim projektima. Novi kurikulumi Geografije i Biologije otvaraju mogućnosti korelacijom odgojno-obrazovnih ishoda spomenutih predmeta s odgojno-obrazovnim očekivanjima kurikulumu međupredmetne teme Održivi razvoj. Jedan od koncepata u kurikulumu Geografije upravo je Održivost, dok kurikulum Biologije navodi Održivi razvoj unutar makrokoncepta Proces i međuovisnosti u živome svijetu. Integriranje sadržaja i aktivnosti različitih kurikulumu zahtijeva mnogo širi spektar znanja i vještina od onoga što je jedan nastavnik stekao formalnim obrazovanjem. S obzirom na to da oba predmetna kurikulumu učenje i poučavanje temelje na procesu istraživačkog učenja nužno je nastavnicima ponuditi didaktičke smjernice. Cilj je rada prikazati primjer horizontalne prohodnosti između predmetnih kurikulumu Biologije i Geografije i međupredmetne teme Održivi razvoj istraživačkim radom o temi utjecaja čovjeka na tlo i prirodnu vegetaciju zavičaja. Na spomenutom primjeru razradit će se odgojno-obrazovni ishodi/očekivanja, strategije poučavanja i prikladne metode vrednovanja. Ciljevi učenja i poučavanja kurikulumu međupredmetne teme Održivi razvoj usmjeravaju nastavnika na osmišljavanje kreativna i zanimljiva poučavanja koje će potaknuti učenike na promišljanje i stjecanje znanja, oblikovanje stavova i sustava vrijednosti te usvajanje ponašanja u skladu s održivim razvojem.

Ključne riječi: međupredmetna tema Održivi razvoj, Biologija, Geografija, istraživački rad

Implementation of the Cross-curricular Topic *Sustainable Development* Through Biology and Geography Correlation

Summary

Even though sustainable development as a concept has been adopted in all strategic documents in the Republic of Croatia, its systematic implementation in teaching is still lacking. Guidelines for cross-curricular topic *Sustainable development* realisation can be found within most of the new curricula and represent a step towards competence development such as: search and usage of different sources and data, problem situation solving, personal attitude argumentation, application of communication and presentation techniques, work in interactive and multimedia surrounding and work on research projects. New Geography and Biology curricula open possibilities through the correlation of their educational outcomes with educational expectations in cross-curricular topic *Sustainable development*. One of the concepts in the Geography curriculum is Sustainability, while in the Biology curriculum there is Sustainable development within Processes and their interconnection in the living world macro concept. Integration of different curricula contents and activities demand a much broader knowledge and skills spectrum than those teachers gain from formal education. Considering both curricula base teaching and learning on the research learning process, it is necessary to offer didactical guidelines to teachers. The paper aims to present an example of the horizontal correlation between Geography and Biology curricula and the cross-curricular topic *Sustainable development* by implementing research work on the topic of human influence on soil and natural vegetation. Educational outcomes/expectations, learning strategies and evaluation methods will be developed. Aims of learning and teaching cross-curricular topic *Sustainable development* direct teachers towards the design of creative and interesting teaching that will encourage pupils to think and gain knowledge, form attitudes and values and adopt behaviours following sustainable development.

Keywords: cross-curricular topic Sustainable development, Biology, Geography, research work

Kristina Riman

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Republika Hrvatska

Hani Mohorovičić Srdoč

Dječji vrtić Vladimir Nazor Kastav
Republika Hrvatska

Očuvanje zavičajnog identiteta izradom slikovnice na standardnom jeziku i narječju

Sažetak

Slikovnica kao medij pun potencijala za različite oblike interakcije s djetetom kao recipijentom i odraslima kao posrednicima sadržaja bogatih estetskim, emotivnim, kognitivnim i edukativnim elementima pruža prilike i za očuvanje zavičajnog identiteta osvještavanjem narječja kao zajedničke značajke pripadnosti kulturno homogenoj i distinktivnoj društvenoj zajednici. Recentna istraživanja ukazuju na to da je očuvanje lokalnog i regionalnog identiteta postalo posebno izazovno u doba globalizacije. Stoga je osnovni cilj ovog rada studijom slučaja odgovoriti na pitanja o učincima organiziranih predškolskih aktivnosti na osvještavanje i snaženje osjećaja pripadnosti lokalnoj zajednici korištenjem narječja i dinamike odnosa prema lokalnom, osobnom te globalnom i standardnom u djetetovu neposrednom odgojno-obrazovnom kontekstu.

Na primjeru organizirane projektne aktivnosti izrade slikovnice s narativnim elementima na standardnom jeziku i narječju, a formatom studije slučaja, prikazat će se konkretna prilika za provjeru hipoteze o mogućnostima integracije zavičajnog identiteta i slikovnice kao sredstva za uravnotežen razvoj na tranzicijskom putu od potencijalima punog djeteta do vrijednostima, senzibilitetom, znanjima, sposobnostima i vještinama bogate odrasle osobe čvrstih kulturnih korijena uronjenih u živo tijelo zavičajne zajednice.

U prvom dijelu rada izneseni su teorijski okviri pristupa slikovnici i njihovim recipijentima, djeci i odraslim posrednicima autorske komunikacije doživljava i ideja jasno definiranoj ciljanoj publici. U tom smislu slikovnicu se definira, raslojava prema funkciji, tematici, tekstualnosti, likovnosti i njezinu utjecaju na cjelovit razvoj djeteta. Drugi dio rada bavi se zavičajnošću i zavičajnim identitetom na općoj razini, ali i s obzirom na načine implementacije u odgojno-obrazovni proces, uz osvrt na konkretan kastavski zavičaj. U središnjem dijelu rada pružen je konkretan prikaz mogućnosti uporabe slikovnice kao poticaja za očuvanje zavičajnog identiteta. U zaključnom su dijelu u ishodima promatranog projekta potvrđeni hipotezom pretpostavljeni učinci opisanih aktivnosti na uključivanje djece u proces izrade slikovnice zavičajne tematike i na mogućnost njezina korištenja s ciljem osvještavanja i očuvanja zavičajnog narječja.

Ključne riječi: slikovnica, dječja književnost, djeca, narječje, zavičajnost

Preservation of regional identity creating picturebook on standard language and dialect

Summary

Picture book as a medium full of potential for various forms of interaction with the child as a recipient and adults as mediators of content rich in aesthetic, emotional, cognitive and educational elements, provides opportunities to preserve regional identity by raising awareness of dialects as a common feature of the culturally homogeneous and distinctive community. Recent research indicates that preserving local and regional identity has become particularly challenging in the age of globalization. Therefore, this paper's main goal is to investigate the effects of organized preschool activities on awareness and consolidation of the sense of belonging to the local community using dialectical language and the dynamics of attitudes towards local/personal and global/standard, in the child's immediate educational context.

A concrete opportunity will be presented with a case study of the exemplar project activity: making a picture book with narrative elements in standard language and dialect. This opportunity allows us to test the hypothesis about the possibilities of integrating local identity and use of picture book as a means of balanced development of the child's values, sensibilities, knowledge, abilities and skills into an adult with strong cultural roots immersed in the living body of the local community.

In the first part of the paper, the theoretical frameworks of the approach to the picture book and their recipients, children and adult mediators of the author's communication of experiences and ideas to a clearly defined target audience are presented. In this sense, the picture book is defined, layered according to the function, theme, textuality, art, and impact on the child's overall development. The second part of the paper deals with a homeland and regional identity at the general level and the ways of its implementation in the educational process regarding the specific homeland region of Kastav. The central part of the paper provides a concrete presentation of the possibility of using the picture book as an incentive to preserve the regional identity. In the concluding part, the results of the observed project confirmed the hypothesis about assumed effects of described activities on the inclusion of children in the process of making a local theme picture book and the possibility of its use in raising awareness and preservation of the local dialect.

Keywords: picture book, children's literature, children, dialect, homeland

Aleksandra Rotar
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli,
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Republika Hrvatska

Otisak, tisak, klišej, od kulturne baštine do novostvorenog djela

Sažetak

Projekt naslova *Tiskarstvo u Pazinu od 1900. godine do danas*, čija sam autorica i koji se pod mojim vodstvom provodi od 2020. godine, a njegov je nositelj Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, obuhvaća istraživanja iz područja likovnih umjetnosti, tj. grafike. Nepresušna kulturna baština iz ostavštine uništene tvrtke Istratisak Pazin pohranjena je u Muzeju grada Pazina u zasebnoj zbirci. Korisna je za istraživanje novih likovnih tehnika, kreiranja novih ideja, proizvoda i estetika u neposrednu radu sa studentima, djecom predškolske dobi i učenika razredne nastave. Projekt je osmišljen tako da traje sve dok se ne iscrpe motivi iz zbirke Muzeja.

Početak 20. stoljeća u Pazinu je osnovano Tiskovno društvo i tiskara. Bila je prva u središnjoj Istri. Nakon Prvog svjetskog rata tiskarstvo u središnjoj Istri zamrlo je zbog političkih i ekonomskih neprilika. Nakon Drugog svjetskog rata u Pazinu je započela s radom tvrtka Sloga, u kojoj djeluju razne djelatnosti, tiskarstvo i druge usluge, a zatim su formirane zasebne tvrtke, uključujući Grafolux, koji je sredinom 1970-ih preimenovan u Istratisak. Početkom 1980-ih, kada je Istratisak bio na vrhuncu, zapošljavao je 115 radnika i investirao u modernu tehnologiju. Bila je to perjanica tiskarske industrije. Istratisak je tiskao sve, od tiskanih papira i samoljepljivih naljepnica do plakata, raznobojnih brošura i knjiga mekog uveza.

Cilj je ovoga rada upoznavanje djece i studenata s tiskarskom baštinom Pazina, realizacija muzejske pedagogije s predškolskom, školskom i studentskom populacijom, kreiranje novih likovnih djela poznatim likovnim tehnikama, pronalaženje novih likovnih tehnika i novih mogućnosti izraza na temelju eksperimentiranja.

Arhivirani dijelovi muzejske zbirke tiskarstva Muzeja grada Pazina, deplijani, razglednice, knjige, drvena i metalna slova, klišeji polazišna su osnova za stvaranje novih vrijednosti i proizvoda iz mnogih suvremenih područja likovne kulture i likovnih estetika. Rad se temelji na eksperimentima i istraživanjima radi stvaranja novih ideja. U radu se pokazuju mogućnosti realizacije rekompozicije, koristeći se naslovnicom deplijana *Pazin na dlanu*, uz upotrebu nekoliko tehnika.

Ključne riječi: dijete, student/ica, otisak, nova ideja, muzejska pedagogija

Imprint, print, cliché, from cultural heritage to a newly created work

Summary

The project entitled Printing in Pazin from 1900 to the present day, authored and implemented under my supervision since 2020, which holder is the Faculty of Education of the University of Juraj Dobrila in Pula, includes research in the field of fine arts - graphics. The inexhaustible cultural heritage from the legacy of the destroyed company Istratisak Pazin is stored in the Pazin City Museum as a separate collection. It is useful for researching new art techniques, creating new ideas, products, and aesthetics in direct work with students, preschool children, and primary school students. The project is designed to last until the motifs from the Museum's collection are exhausted.

At the beginning of the 20th century, the Press Society and Printing House were founded in Pazin. It was the first printing house in central Istria. After the First World War, printing in central Istria died out due to political and economic troubles. After the Second World War, the company Sloga started operating in Pazin, in which various activities, printing and other services operated, and then separate companies were formed, including Grafolux, which was renamed into Istratisak in the mid-1970s. In the early 1980s, when Istratisak was at its peak, it employed 115 workers and invested in modern technology. It was the flagship of the printing industry. Istratisak printed everything, from printed papers and self-adhesive stickers to posters, colourful brochures, and soft books.

This paper aims to introduce children and students to the printing heritage of Pazin, the realization of museum pedagogy with preschool, school and student population, creating new works of art with familiar art techniques, finding new art techniques and new possibilities of expression based on experimentation.

The archived parts of the museum collection of the Pazin City Printing House, leaflets, postcards, books, wooden and metal letters, clichés, are the starting point for creating new values and products from many contemporary areas of art culture and art aesthetics. The work is based on experiments and research to generate new ideas. The paper shows the possibility of realizing the recomposition, using the cover of the leaflet entitled *Pazin in the palm of your hand*, as well as by using several techniques.

Keywords: child, student, imprint, new idea, museum pedagogy

Nensi Segarić

Sveučilište u Zadru, Odjel za sociologiju
Republika Hrvatska

Jadranka Brkić-Vejmelka

Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije
u Gospiću
Republika Hrvatska

Percepcije lokalne baštine kod djece predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta

Sažetak

U okolnostima brzih i nepredvidivih globalnih promjena suvremenog društva poučavanje i učenje o vrijednostima baštine od iznimne su važnosti. Baština je važan element razumijevanja vlastitog identiteta, a kao tema prisutna je u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju. U poučavanju učenika na svim razinama obrazovanja posebice su važni sadržaji koji se bave baštinom s atribucijom lokalnog. Budući da je znanje o baštini preduvjet stvaranja pozitivnih stavova i sustava vrijednosti u cilju zaštite, aktivna i odgovorna odnosa prema naslijeđenom, potrebno je od najranije dobi djeci i učenicima pružiti mogućnost upoznavanja s vrijednostima lokalne baštine. Cilj je ovim radom utvrditi kako djeca predškolskog uzrasta i učenici osnovnih škola percipiraju lokalnu (prirodnu i kulturnu) baštinu. Istraživanje je usmjereno na predškolske ustanove i osnovne škole. U istraživanju se koristila metoda fokusne skupine u kojoj su sudjelovala djeca predškolskog uzrasta, dok su učenici osnovnih škola ispitani metodom polustrukturiranog intervjua. Istraživanje pokazuje da se različitim obrazovnim sadržajima i različitim metodama rada prenose znanja o vrijednostima lokalne baštine čime je kod predškolske djece i učenika potaknuto zanimanje i pozitivan odnos prema baštini. Ipak, neki aspekti nisu dovoljno prepoznati kod sugovornika, što upućuje na nedostatak poznavanja pojedinih sastavnica lokalne baštine.

Ključne riječi: baština, lokalni identitet, lokalna baština, djeca predškolskog uzrasta, učenici

Preschool and Primary School Children's Perception of Local Heritage

Summary

In circumstances of fast and unpredictable global changes in contemporary society, teaching and learning about heritage values are very important. Heritage is an important element for understanding local identity and as a topic is immanent in pre-school teaching, primary school and secondary school teaching. In teaching students on all levels, a local heritage content is of special importance. As the knowledge about heritage is a precondition in making positive attitudes and values aiming protection, active and responsible attitude towards inheritance, it is important to introduce children to the local heritage values from the very beginning of their education. The purpose of the research was to determine/identify the children and pupils' perception of local (natural and cultural) heritage as an integrated part of common heritage. The research was taken in kindergartens and primary schools among children and pupils; it was carried out through focus groups and semi-structured interviews. The research has shown that the knowledge about local heritage values, transmitted through different curriculum content and different teaching methods, initiated children interest and positive attitude toward heritage. Nevertheless, some aspects are not recognised among collocutors that indicates the lack of knowledge about local heritage elements.

Keywords: heritage, local identity, local heritage, pre-school children, pupils

Lucija Šimičić

Sveučilište u Zadru, Odjel za lingvistiku
Republika Hrvatska

Marijana Markalaus

Promicanje višejezičnih repertoara u globaliziranim društvima i obrazovnim kontekstima

Sažetak

Višejezičnost se nerijetko poima kao logičan odgovor na globalizacijske procese i pojačanu komunikaciju na međunarodnoj razini, a europeizacija je dodatno potaknula promicanje ideologije višejezičnosti u različitim institucionalnim diskursima (npr. Rindler Schjerve i Vetter 2012., Weber i Horner 2012., Unger i sur. 2014.). U stvarnosti međutim različiti globalizacijski procesi često rezultiraju: a) diversifikacijom jednog ili nekoliko globalno dominantnih jezika, no istovremeno često i b) eliminacijom raznolikosti unutar drugih manje zastupljenih jezika. Cilj je rada s jedne strane razmotriti na koji se način u hrvatskom obrazovnom sustavu mjesto i tretman standardnoga varijeteta hrvatskoga jezika pozicioniraju na osi koja povezuje tradicionalno i baštinjeno s globalizacijskim procesima te na koji se način s druge strane konceptualiziraju i promiču višejezični repertoari učenika. Analiza se temelji na podacima prikupljenima promatranjem nastavnoga procesa u osnovnim i srednjim školama u Zadru i Makarskom primorju te intervjuima s nastavnicima i administrativnim osobljem u tim školama primjenom teorije upravljanja jezikom (eng. *Language Management Theory*, Jernudd i Neustupný 1987., Nekvapil 2006.). Nedorečenosti službene obrazovne jezične politike neminovno se odražavaju na varijabilnost i nedostatak sustavnosti u odnosu prema (ne)standardnim varijetetima u samome nastavnome procesu u kojem prevladava značenjsko reduciranje pojma višejezičnosti na učenje stranih jezika uz istovremeno marginaliziranje uloge nestandardnih varijeteta hrvatskoga jezika u formalnom obrazovanju u Hrvatskoj.

Ključne riječi: obrazovanje, višejezičnost / višejezični repertoari, (ne)standardni varijetet(i), upravljanje jezikom

Promotion of Plurilingual Repertoires in Globalized Societies and Educational Contexts

Summary

Multilingualism is often presented as a logical solution to globalizing processes and increased international communication, and the processes of Europeanization have additionally spurred the emergence of the ideology of multilingualism in various institutional contexts (e. g. Rindler Schjerve & Vetter 2012, Weber & Horner 2012, Unger & al. 2014, etc.). In reality, though, different globalizing processes often result in a) diversification of one or few globally dominant languages, and at the same time b) elimination of intralinguistic diversity in smaller and less dominant languages. The paper aims to examine on the one hand, how the Croatian standard variety is placed and treated on the axis that connects the traditional and the inherited with the globalizing processes, and on the other, how pupils' plurilingual repertoires get conceptualized and promoted. The analysis is conducted by the application of Language Management Theory (Jernudd, B. H. & Neustupný 1987, Nekvapil 2006, etc.) and is based on the data collected using class observation in elementary and secondary schools of Zadar and Makarska and interviews with teachers and administrative staff in those schools. We point out that the vagueness of the official educational language policy is inevitably reflected in variability and lack of coherence in the treatment of (non)standard varieties in teaching where the concept of multilingualism seems to be semantically reduced to foreign language learning and is often accompanied by the marginalization of the role of nonstandard varieties of the Croatian language in the formal educational contexts.

Keywords: education, multilingualism / plurilingual repertoires, (non)standard varieties, language management

Braco Tomljenović	Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću Republika Hrvatska
Ivana Tomljenović	Gimnazija Gospić Republika Hrvatska
Frane Tomljenović	Osnovna škola Markuševac Republika Hrvatska

Razlike učenica trećeg i četvrtog razreda primarne nastave u manifestnim mjerama morfoloških antropometrijskih obilježja

Sažetak

Cilj je istraživanja ispitati razlike između učenica trećeg i četvrtog razreda primarne nastave u manifestnim mjerama morfoloških antropometrijskih obilježja. Istraživanje je provedeno na ukupno 200 učenica (100 učenica trećeg razreda i 100 učenica četvrtog razreda) primarne nastave prosječne dobi 9 i 10 godina +/- 6 mjeseci, u školama Gospića, Otočca, Gračaca, Korenice, Ličkog Osika i Brinja. Svi ispitanici podvrgnuti su skupu mjera morfoloških antropometrijskih obilježja prema postupcima propisanim *Međunarodnim biološkim programom IBP-Weiner i Lourie, 1969*. Uzorak varijabli čini 19 mjera za procjenu morfoloških antropoloških obilježja. Longitudinalna dimenzionalnost skeleta procijenjena je pomoću pet mjera, a to su: *visina tijela* (ALDTV), *dužina ruke* (ALDDR), *dužina noge* (ALDDN) i *dužina stopala* (ALDDS) te *biakromijalni raspon* (ALDBR). Volumen i masa tijela procijenjeni su pomoću pet mjera: *tjelesna masa* (AVMTM), *središnji opseg prsnog koša* (AVMSOK), *opseg nadlaktice* (AVMONA), *opseg natkoljenice* (AVMONAT) i *opseg potkoljenice* (AVMOPOT). Potkožno masno tkivo procijenjeno je pomoću četiri mjere: *kožnog nabora na leđima* (APMLE), *kožnog nabora na trbuhu* (APMTR), *kožnog nabora na nadlaktici* (APMNAD) i *kožnog nabora na potkoljenici* (APMPOT). Transverzalna dimenzionalnost skeleta procijenjena je pomoću pet mjera: *dijametra lakta* (ATDLA), *dijametra ručnog zgloba* (ATDRZ), *bikristalnog raspona* (ATDBKR), *dijametra koljena* (ATDKO) i *širine stopala* (ATDST). Prema strukturi diskriminacijske funkcije vidljivo je da u latentnoj dimenziji longitudinalne dimenzionalnosti skeleta varijabla *visina tijela* (0,61) najviše pridonosi razlici među učenicama. Vrlo značajni doprinosi determiniranju diskriminacijske funkcije daju varijable *dužina ruke* (0,58), *dužina noge* (0,57), *bikristalni raspon* (0,40) i *tjelesna masa* (0,33); učenice četvrtog razreda imaju veće vrijednosti mjera. Može se zaključiti da su učenice četvrtog razreda robusnije građe i ulaze u drugu fazu ubrzana rasta i razvoja koja se zbiva kod djevojčica od 10 i pol, odnosno od 11. do 13. godine.

Ključne riječi: morfološka obilježja, treći razred, četvrti razred, učenice, diskriminacijska analiza

Differences in manifest variables of morphological and anthropometric features between the third and the fourth grade primary school female pupils

Summary

The aim of this research is to explore differences in manifest variables of morphological and anthropometric features between the third grade and the fourth grade primary school female pupils. The research was conducted among 200 primary school female pupils (100 pupils from the third grade and 100 pupils from the fourth grade) aged 9 and 10 +/- 6 months in schools from Gospić, Otočac, Gračac, Korenica, Lički Osik and Brinje.

All respondents underwent measurements in the field of morphological anthropometric features according to *International Biological Programme, IBP-Weiner and Lourie*, 1969. The sample of variables consisted of 19 measures for morphological anthropometric features evaluation. Longitudinal skeleton dimensionality was measured by 5 variables: *height* (ALDTV), *arm length* (ALDDR), *leg length* (ALDDN), *foot length* (ALDDS), and *biacrominal breadth* (ALDBR). Volume and body mass were measured by 5 variables: *body mass* (AVMTM), *chest circumference* (AVMSOK), *upper arm circumference* (AVMONA), *thigh circumference* (AVMONAT) and *lower leg circumference* (AVMOPOT). Subcutaneous fat tissue was measured by four variables: *back skinfold* (AMPLE), *stomach skinfold* (APMTR), *upper arm skinfold* (APMNAD) and *lower leg skinfold* (APMPOT). Transversal skeleton dimensionality was measured by five variables: *elbow diameter* (ATDLA), *wrist diameter* (ATDRZ), *bicristal breadth* (ATDBKR), *knee diameter* (ATDKO) and *foot width* (ATDST).

According to the structure of discriminant function, it is evident that in the latent dimension of longitudinal skeleton dimensionality the variable *height* (0,61) contributes the most to the differences between female pupils from the third and the fourth grade. A significant contribution in determining discriminant function is shown in variables *arm length* (0,58), *leg length* (0,57), *biacrominal breadth* (0,40) and *body mass* (0,33) where fourth grade female pupils show higher values.

It can be concluded that fourth female pupils are more robust in their build and enter the second phase of accelerated growth and evolvent earlier, at the age of 10 ½ or 11 to 13.

Keywords: morphological features, the third grade, the fourth grade, female pupils, discriminant analysis

Lucija Velagić

Osnovna škola Jelkovec, Zagreb
Republika Hrvatska

Jasna Kudek Mirošević

Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet
Republika Hrvatska

Izazovi globalizacije uporabom informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavi i poučavanju učenika s teškoćama

Sažetak

Fenomenu globalizacije u 21. stoljeću, bez sumnje, najviše je doprinijelo širenje i razvoj digitalnih tehnologija koje čine komunikaciju, prijenos i dostupnost informacija lakšim i bržim (Hussain, 2008.; Cornali i Tirocchi, 2012.). U području obrazovanja globalizacija utječe integracijom informacijske i komunikacijske tehnologije u nastavni proces, posebice u postojećim kriznim situacijama izazvanim globalnom pandemijom koronavirusa i ostalim novijim uznemirujućim događajima. To pretpostavlja izgradnju i posjedovanje ključnih kompetencija učitelja temeljenih na uporabi novih metodičko-didaktičkih metoda i alata u radu s učenicima. Ovaj rad ima cilj istražiti određene kompetencije učitelja uporabom informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavi uz poseban naglasak na ulogu koju imaju u poučavanju učenika s teškoćama. U svrhu istraživanja, u kojem je sudjelovalo 137 učitelja, konstruiran je upitnik o radu s učenicima putem uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavi. Kvantitativnom analizom frekvencija interpretirane su i argumentirane grupirane tvrdnje iz upitnika. Rezultati pokazuju visoku svjesnost učitelja o potrebama osuvremenjivanja nastave korištenjem digitalnih alata i informacijsko-komunikacijske tehnologije kao novih zanimljivih i zornih načina koji pomažu učenicima u usvajanju novih znanja ili ponavljanju već naučenih, ali još uvijek nedovoljno koriste stečena znanja na području digitalnih obrazovnih sadržaja i informacijsko-komunikacijske tehnologije u radu s učenicima s teškoćama. Rezultati ukazuju na spremnost učitelja u izgradnji svoje digitalne pismenosti usmjerene na uporabu novih digitalnih medija i tehnologije, kako bi razumjeli u koje svrhe i kako alati rade, no također i na nedovoljno stečenih takvih specifičnih kompetencija. Rad ukazuje na važnost osnaživanja profesionalnih kompetencija učitelja za korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije te se njegov potencijalno znanstveno-stručni doprinos očituje u kontekstu potrebe osiguravanja dugoročne podrške učiteljima cjeloživotnim obrazovanjem u cilju stjecanja specifičnih kompetencija u informacijsko-komunikacijskoj tehnologiji, kao i njezinim mogućnostima za poboljšanje kvalitete obrazovanja čineći ga dostupnijim, posebice učenicima s teškoćama u redovitim školama, što u konačnici može utjecati na globalni život svih sudionika u sustavu odgoja i obrazovanja.

Ključne riječi: digitalni alati, globalizacija, informacijsko-komunikacijska tehnologija, kompetencije učitelja, učenici s teškoćama

Challenges of Globalization Through the Use of Information and Communication Technologies in Education and Teaching Students with Disabilities

Summary

The 21st century phenomenon of globalization has undoubtedly been most contributed by the spread and development of digital technologies that make communication, transmission, and availability of information easier and faster (Hussain, 2008; Cornali & Tirocchi, 2012). In the field of education, globalization has a huge amount of influence through the integration of information and communication technology (ICT) in the teaching process, especially in the existing crisis caused by the global Covid-19 pandemic and other recent disturbing events. This presumes building and possession of key competencies of teachers based on the use of new methodological and didactic methods and tools within working with students. This study aims to explore certain competencies of teachers through the use of ICT in teaching with special emphasis on the role they play in teaching students with disabilities. A questionnaire on working with students through the use of ICT in teaching was compound for the purpose of this research in which 137 teachers participated. Grouped claims from the questionnaire were interpreted and argued with quantitative analysis of frequencies. The results show teachers high awareness about the need to modernize teaching by using digital tools and ICT as new, interesting, and visual ways to help students to acquire new knowledge or repeat what is already learned. While working with students with disabilities teachers still insufficiently use the acquired knowledge in digital educational content and ICT. The results indicate the willingness of teachers to build their digital literacy focused on the use of new digital media and technology to understand for what purpose and how the tools work. The results also show how teachers insufficiently acquired such specific competencies. This study points out the importance of strengthening teachers' professional competencies for the use of ICT. Its potential scientific and professional contribution is reflected in the context of the need of providing long term support to teachers through lifelong learning in order to acquire specific competencies in ICT and its possibilities for improving the quality of education by making it more accessible, especially to students with disabilities in regular schools. Ultimately it can affect the global life of all participants in the education system.

Keywords: digital tools, globalization, information and communication technologies, teacher competencies, students with disabilities

Maja Verdonik : Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet
Republika Hrvatska
Ivana Rašić : Osnovna Škola Vladimira Nazora, Rovinj
Republika Hrvatska

Narodne pripovijetke u suvremenim slikovničkim transpozicijama

Sažetak

Suvremena znanstvena istraživanja u području dječje književnosti pristupaju slikovnici kao umjetničkom djelu koje je spoj ravnopravnih sastavnica: slike i riječi (Crnković, Težak 2002; Nikolajeva, Scott 2006; Haramija, Batič 2013; Hameršak, Zima 2015; Narančić Kovač 2015; Majhut, Batinić 2017). U radu se analizira ciklus slikovnica *Etno priče* (2006), koji obuhvaća pet priča autorice Sanje Lovrenčić: *Proždrlica, Mačak i lisica, Pjetličeva družina, Ptičar i crna vrana te Zec, medvjed, čovjek i lisica*. Priče, ispričane suvremenim autorskim pristupom, utemeljene su na narodnim pričama koje je priredila Maja Bošković-Stulli u knjizi *Narodne pripovijetke*, objavljenoj u ediciji *Pet stoljeća hrvatske književnosti* (1963). Priče iz ciklusa *Etno priče* ilustrirale su hrvatske ilustratorice i ilustratori mlađeg naraštaja: Ivana Guljašević, Ana Kadoić, Pika Vončina, Tomislav Zlatić i Sven Nemet.

Komparativnom analizom istražuju se karakteristike verbalnih i vizualnih diskursa slikovnica iz ciklusa *Etno priče* s obzirom na njihov odnos prema izvornim narodnim pričama kao polazištima te s obzirom na ulogu verbalnih i vizualnih diskursa u posredovanju fabula priča, kao cjelina, čitateljima. Ujedno, cilj rada jest utvrditi kakva je uloga pripovjedača u verbalnim i vizualnim diskursima ovog ciklusa priča u kontekstu poimanja slikovnice kao hibridnog književno-likovnog medija.

Slikovnice iz ciklusa *Etno priče*, autorice teksta Sanje Lovrenčić i suvremenih hrvatskih ilustratorica i ilustratora, svojim verbalno-vizualnim karakteristikama doprinose približavanju hrvatske narodne književnosti najmlađim čitateljima pa time i njihovu odgoju za očuvanje baštine.

Ključne riječi: slikovnica, dječja književnost, hrvatske narodne priče, baština, Sanja Lovrenčić

Folk Tales in Contemporary Picture Books Transpositions

Summary

Contemporary scientific research in the field of children's literature approaches the picture book as a work of art that is a combination of equal components: images and words (Crnković, Težak 2002; Nikolajeva, Scott 2006; Haramija, Batič 2013; Hameršak, Zima 2015; Narančić Kovač 2015; Majhut, Batinić 2017). The paper analyses the collection of picture books *Ethno Stories* (2006), which includes five stories by Sanja Lovrenčić with the titles: *Proždrlica*, *Mačak i lisica*, *Pjetličeva družina*, *Ptičar i crna vrana* and *Zec, medvjed, čovjek i lisica*. The stories, retold with a contemporary authorial approach, are based on folk tales prepared by Maja Bošković-Stulli in the book *Narodne pripovijetke*, published in the edition *Five Centuries of Croatian Literature* (1963). Stories from the collection *Ethno Stories* were illustrated by Croatian illustrators of the younger generation: Ivana Guljašević, Ana Kadoić, Pika Vončina, Tomislav Zlatić and Sven Nemet.

The characteristics of verbal and visual discourses of picture books from the collection *Ethno Stories* are explored through the comparative analysis with regard to their relationship to original folk tales as starting points and with regard to the role of verbal and visual discourses in mediating story fables as an entirety to readers. At the same time, the aim of the paper is to determine the role of the narrator in the verbal and visual discourses of this collection of stories in the context of understanding the picture book as a hybrid literary-visual medium.

Picture books from the collection *Ethno Stories*, by author Sanja Lovrenčić and the contemporary Croatian illustrators, with their verbal and visual characteristics, contribute to bringing Croatian folk literature closer to the youngest readers and thus their education for heritage preservation.

Keywords: picture book, children's literature, Croatian folk tales, heritage, Sanja Lovrenčić

Ivica Vigato : Sveučilište u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja
Centar za istraživanje glagoljaštva
Republika Hrvatska

Hrvatskoćirilčni rukopis kao spomenik hrvatske jezičnopovijesne i kulturne baštine

Sažetak

Državni arhiv u Zadru u fondu *Mletački dragomani* čuva mnoge rukopise pisane hrvatskom ćirilicom. Mnogi od tih spisa odnose se na korespondenciju između mletačke i osmanske vlasti o pograničnim incidentima na tadašnjoj mletačko-turskoj granici. Za potrebe ovoga rada iz spomenutoga fonda gotovo je nasumice izabran spis pohranjen pod brojem No/4/47/89 iz 1680. godine, kojim gračački kapetan Muharem Gešain izvještava zadarskoga generala o incidentu koji su prouzročili Udbinjani otevuši troje djece i stoku. Iz rukopisa se također doznaje kako je ovo odmazda za postupak Vinjerčana koji su prethodno Udbinjanima na pašnjacima Velebita i u području Krupe iznad Žegara pomorili i oteli stoku. Riječ je o razdoblju nakon Kandijskoga rata, u kojem je Venecija proširila svoje posjede u Dalmaciji (*Linea Nani*), a unutar Mletačke Republike našla su se i neka mjesta zadarskoga zaleđa koja se spominju u dokumentu. Ovaj hrvatskoćirilčni rukopis poslužio je autoru da prouči grafolingvističke, fonološke, morfološke, sintaktičke i leksičke posebnosti uobičajene u neposrednoj komunikaciji predstavnika vlasti tadašnjih dviju država. Jezična je analiza autoru pružila priliku da barem u nekim segmentima predoči kulturološke osobitosti ljudi zadarskoga zaleđa u razdoblju čestih mletačko-turskih sukoba i ratova. Također na primjeru ovoga rukopisa autor želi pokazati kako je svaki spis pohranjen u arhivima naša kulturna baština. A kako bi ta baština zaista bila naša, moramo je poznavati, razumjeti i iz nje učiti.

Ključne riječi: zadarsko zaleđe, hrvatska ćirilica, jezične značajke, kulturološke značajke, 17. stoljeće

Croatian Cyrillic Manuscript as a Monument of Croatian Historical Linguistic, and Cultural Heritage

Summary

The State Archive in Zadar keeps many manuscripts written in Croatian Cyrillic in the Mletački Dragomani collection. Many of these writings refer to the Venetian and Ottoman authorities' correspondence about border incidents on the Venetian-Turkish border. For this paper's purposes, a file stored under number No/ 4/47/89 from the year 1680. was almost randomly selected from the mentioned fund. In that file, Gračac captain Muharem Gešain informs the Zadar general that the people from Udbina kidnapped three children and cattle. The manuscript also reveals the revenge for the actions of the people of Vinjerac, who had previously killed and abducted cattle on the pastures of Velebit and in the area of Krupa above Žegar. That is the period after the Candian War in which Venice expanded its possessions in Dalmatia (Linea Nani). Within the Venetian Republic, there are some places in the Zadar hinterland that are mentioned in the document. This Croatian Cyrillic manuscript served the author to study the graphic linguistic, phonological, morphological, syntactic, and lexical peculiarities typical in the direct communication of the representatives of the then two states' authorities. The linguistic analysis allows the author to present, at least in some segments, the cultural peculiarities of the people of the Zadar hinterland in the period of frequent Venetian-Turkish conflicts and wars. Also, on the example of this manuscript, the author wants to show how every document stored in the archives is our cultural heritage. And for that heritage to indeed be ours, we must know, understand, and learn from it.

Keywords: Zadar hinterland, Croatian Cyrillic, linguistic features, cultural features, 17th century

Jelena Vignjević : Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet
Republika Hrvatska

Učenje življenja učenjem čitanja ili o mudrim izrekama u hrvatskim početnicama

Sažetak

U ovom radu govori se o ulozi, zastupljenosti i značajkama mudrih izreka u hrvatskim početnicama tijekom devetnaestog i dvadesetog stoljeća. Početnicom se, kao prvom školskom knjigom s kojom se susreće i uz pomoć koje ovladava čitanjem, dijete uključuje u svijet pismenosti te u kolektivno znanje i pamćenje društva u kojem se školuje (Manguel, 2001). Stoga su mudre izreke, jer u sebi akumuliraju nataloženo iskustvo mnogih naraštaja i mogu na mlađe prenijeti temeljne vrijednosti društva, još u klasičnoj kulturi bile prepoznate kao moćno didaktičko sredstvo i na njima su se opismenjivali i obrazovali brojni naraštaji. U mudrim izrekama sadržana je slika svijeta, prostora i vremena u kojem su nastale i u kojem su živo prisutne, pa je iz semantičkih značajki mudrih izreka zastupljenih u početnicama moguće rekonstruirati i odgojno-obrazovni kontekst tadašnjega načina opismenjavanja i poučavanja. Dijakronijski uvid u hrvatske početnice pokazuje da su se u različitim društvenim okolnostima mijenjale i mudre izreke uključene u početnice, ali se mijenjao i njihov udio u ukupnosti početničkih metodičkih tekstova – od početnica s početka 19. stoljeća, gdje mudre izreke čine većinu metodičkog teksta, pa do početnica s kraja 20. stoljeća, u kojima mudrih izreka više i nema. U radu se to pokazuje na izabranim hrvatskim početnicama.

Ključne riječi: mudre izreke, opismenjavanje, početnice

Learning to Live by Learning to Read – Proverbs in Croatian Primers

Summary

This paper discusses the role, representation and characteristics of proverbs in Croatian primers during the nineteenth and twentieth centuries. Primer, as the child's first schoolbook and the book that helps him in initial reading, introduces children to the world of literacy and in the collective memory and knowledge of society in which they are educated (Manguel, 1996). Therefore, proverbs, because they accumulate multigenerational experience and can pass on to younger generations the fundamental values of society, even in classical culture were recognized as a powerful didactic tool and were used for the literacy and education of many generations. Proverbs contain a picture of the world, space and time, in which they originated and in which they are present, so it is possible to reconstruct the educational context from the semantic features of the proverbs represented in the primers. The diachronic view on Croatian primers shows that proverbs in primers changed in different social circumstances and their share in the totality of methodical texts changed too. In the primers from the beginning of the 19th century, proverbs make the majority of the methodical text and in the primers from the end of the 20th century proverbs disappear. This paper shows that on selected Croatian beginners.

Keywords: literacy, primers, proverbs

Sanja Vrcić-Mataija : Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Republika Hrvatska
Andrea Selec : studentica

Očuvanje književne baštine u slikovnicama Mirka Ćurića

Sažetak

Polazeći od činjenice upisivanja regionalne književne poetike u nacionalnu, u kontekstu književno-teorijskih promišljanja o postojanju regionalnih poetika (Ivon, Vrcić-Mataija 2019) koje pridonose kulturnoj reljefnosti unutar kanona hrvatske dječje književnosti, u radu se kroz prizmu književnog regionalizma (Brešić 2004) interpretira dio književnog opusa Mirka Ćurića, hrvatskog književnika rodom iz Đakova. Analizom je obuhvaćeno dvadeset slikovnica široka raspona zavičajnih tema, od kojih je dio nastao interpoliranjem hrvatske pučke priče (Zalar 2014), uz manje ili veće književne intervencije. Koristeći se đakovačkom usmenom baštinom, sabranom 1936. (dr. Milena Papratović), kao ishodišnim književnim tekstom, Ćurićeve slikovnice zapravo su umjetničke ilustrirane knjige u užem smislu, nastale kao spoj bajkovito-pučkog narativnog i likovnog izričaja (ilustratori: Siniša Simon, Ivan Antolčić, Vjekoslav Vojo Radoičić, Andrea Bassi, Monika Vladislavljević, Manuela Vladić Maštruko, Katarina Kuric, Patricija Drenjančević, Veronika Sinko, Petra Balekić, Gualtiero Mocenni i Simone Mocenni Beck, Anita Poljak). Dio su slikovnica književne obrade poznatih svjetskih bajki, zavičajno kontekstualizirane, dok ih je dio nastao prema književnom predlošku narodnih bajki koje je slavonski pisac Nikola Tordinac zapisao u Pečuhu skupljajući blago pečuških Hrvata, čime je došlo do pomaka u prikazu književnog prostora koji nije referentni đakovački kraj. Kao prilog regionalnim temama Ćurićeve slikovnice, dotičući se izravno ili rubno đakovačkog prostora, u povijesnom, etnološkom, književnom, jezičnom, likovnom i kulturnom kontekstu predstavljaju značajan prilog poetici zavičajnih slikovnica unutar slavenskog književnog modela.

Ključne riječi: zavičajne slikovnice, Mirko Ćurić, slavonski književni model

Preservation of Literary Heritage in Picture Books written by Mirko Ćurić

Summary

Starting from the fact of inscribing regional literary poetics into national, in the context of literary-theoretical reflections on the existence of regional poetics (Ivon, Vrcić-Mataija 2019) that contribute to cultural diversity within the canon of Croatian children's literature, this paper, through the prism of literary regionalism (Brešić 2004), interprets a part of the literary work of Mirko Ćurić, a Croatian writer born in Đakovo. The analysis includes twenty picture books of a wide range of local themes, some of which were created by interpolating the Croatian folk tale (Zalar 2014), with minor or major literary interventions. Using the Đakovo oral heritage, collected in 1936 (dr. Milena Papratović), as the original literary text, picture books written by Ćurić are artistic illustrated books in a narrower sense, created as a combination of fairy-folk narrative and artistic expression (illustrators: Siniša Simon, Ivan Antolčić, Vjekoslav Vojo Radoičić, Andrea Bassi, Monika Vladislavljević, Manuela Vladić Maštruko, Katarina Kuric, Patricija Drenjančević, Veronika Sinko, Petra Balekić, Gualtiero Mocenni and Simone Mocenni Beck, Anita Poljak). Some picture books are literary adaptations of world-famous fairy tales, locally contextualized, while some of them were created according to the literary template of folk tales written by Slavonian writer Nikola Tordinac in Pécs while collecting treasures of Pécs Croats, which led to a shift in the presentation of the literary space that is not the referential region of Đakovo. As a contribution to regional themes, his picture books, addressing directly or marginally the Đakovo area, in the historical, ethnological, literary, linguistic, artistic, and cultural context, represent a significant contribution to the poetics of local picture books within the Slavonian literary model.

Keywords: local picture books, Mirko Ćurić, Slavonian literary model

Sanja Vrcić-Mataija : Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Republika Hrvatska
Ana Vivoda : Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Republika Hrvatska

Kula age Senkovića i Murkovića mlin – kulturni i povijesni izvori gospićkog identiteta

Sažetak

Polazeći od povijesne i kulturne vrijednosti Kule age Senkovića i Murkovića mlina, kao jednih od identitetskih oznaka grada Gospića, u radu se temeljem interdisciplinarnih znanstveno-umjetničkih spoznaja (povijesnih, arheoloških, antropoloških, jezikoslovnih, književno-teorijskih) valorizira kulturna baština dvaju navedenih lokaliteta, koji predstavljaju povijesnu jezgru urbanog razvoja Gospića, s namjerom implementiranja njihovih kulturnih vrijednosti u sustav visokoškolske naobrazbe. Obje lokacije predstavljaju ključne točke povijesnog razvoja grada Gospića: Kula age Senkovića, sagrađena u obrambene svrhe u drugoj polovici 16. st., najstarija je poznata građevina u Gospiću, smještena uz most na rijeci Novčici, u čijoj se neposrednoj blizini nalazi i Murkovića mlin, sagrađen na prijelazu iz 19. u 20. st., koji predstavlja tradicionalniju komponentu gospićkog identiteta, mjesto okupljanja i društvenih kontakata. Povijesni izvori, arheološka saznanja, rezultati antropoloških te jezikoslovnih i književnopovijesnih istraživanja, prisutnost legendi, predaja kao i lokalnih priča različitih dimenzija o navedenim lokalitetima otvaraju mogućnost interpretiranja uloge višestrukih naracija: od vizualnih/likovnih (stare fotografije, razglednice) do literarnih koje su, kao dio zavičajnog identiteta, značajan prilog gospićkoj i ličkoj kulturnoj baštini predstavljajući istovremeno poticaj za stvaralački rad na visokoškolskoj razini.

Ključne riječi: Kula age Senkovića, Murkovića mlin, Gospić, kulturna baština, visokoškolska nastava, zavičajni identitet

Senković Aga Tower and Murkovića Mill - Cultural and Historical Sources of the Identity of Gospić

Summary

Starting from the historical and cultural value of the Senković Aga tower and Murkovića mill, as one of the identity marks of the town of Gospić, this paper, based on interdisciplinary scientific and artistic knowledge (historical, archaeological, anthropological, linguistic, literary-theoretical) evaluates the cultural heritage of these two sites which represent the historical core of the urban development of Gospić, with the intention of implementing their cultural values in the system of higher education. Both locations represent key points in the historical development of the town of Gospić: The Senković Aga tower, built for defensive purposes in the second half of the 16th century, is the oldest known building in Gospić, located next to the bridge on the river Novčica, in the immediate vicinity of which is the Murkovića mill, built at the turn of the 19th to 20th century which represents a more traditional component of the identity of Gospić, a place of gathering and social contacts. Historical sources, archaeological findings, results of anthropological and linguistic and literary-historical research, the presence of legends, folktales and local stories of various dimensions about these sites, open the possibility of interpreting the role of multiple narratives: from visual/artistic (old photographs, postcards) to literary as a part of the local identity, a significant contribution to the cultural heritage of Gospić and Lika, at the same time representing an incentive for creative work at the higher education level.

Keywords: Senković Aga tower, Murkovića mill, Gospić, cultural heritage, higher education, local identity

KAZALO AUTORA

B

Balenović Katica
kbalenovic@unizd.hr

Baždarić Tamara
tagospic@unizd.hr

Binički Kristina
kristinabinicki6@gmail.com

Blaževac Andrea
ablazevac1@gmail.com

Brala-Mudrovčić Jasminka
jmudrovacic@unizd.hr

Brkić-Vejmelka Jadranka
jbrkic@unizd.hr

Budinski Vesna
vesna.budinski@ufzg.hr

C

Cvitković Kalanjoš Ines
ikalanjos@unizd.hr

Č

Čorkalo Biruški Dinka
dinka.corkalo@ffzg.hr

D

Drašković Marina
marina.draskovic13@gmail.com

F

Franić Šimunić Marina
mfranic@unizd.hr

Fuerst-Bjeliš Borna
bornafb@geog.pmf.unizg.hr

G

Gergorić Tatjana
tatjana.gergoric@gmail.com

Gortan-Carlin Ivana Paula
igcarlin@unipu.hr

J

Janeš Ana Marija
amjanes9@gmail.com

Janković Sandra
sjankovic21@unizd.hr

Jarebić Ivana
jarebic.ivana@gmail.com

Jukopila Danijel
danijel.jukopila@ufzg.hr

Jurkić Sviben Tamara
tamara.jurkicsviben@ufzg.hr

Jurković Denis
djurkovic@unizd.hr

K

Kolar Billege Martina
martina.kolar@ufzg.hr

Kovačević Vlaho
vlaho.kovacevic@ffst.hr

Kudek Mirošević Jasna
jasna.kudek@ufzg.hr

Kunert Anabela
anabelakunert@gmail.com

L

Lazarić Lorena
lorena.lazaric@gmail.com

Legac, Vladimir
vladimir.legac@gmail.com

Lemezina Ignis
ilemezina@gmail.com

M

Marin Dinko
dmarin23@net.hr

Marin Gabrijela
gabrijela.marin@skole.hr

Marinac Ana Maria
marinac.anamaria98@gmail.com

Marinić Damir
damir.marinic@gmail.com

Marinić Ida
idavodopija@gmail.com

Markalaus Marijana
mmarkalaus01@gmail.com

Matasić Ivana
ivana.matasic@gmail.com

Miletić Josip

jmiletic@unizd.hr

Močinić Snježana

smocinic@unipu.hr

Mohorić Melanija

mmohoric1@ffri.hr

Mohorovičić Srdoč Hani

hanimohorovicic@gmail.com

N**Nikčević-Milković, Anela**

amilkovic@unizd.hr

Novaković Svetlana

svetlana.novakovic@ufzg.hr

O**Opašić Maja**

mopasic@ufri.uniri.hr

P**Pejdo Ana**

a Pejdo@unizd.hr

Polegubić Filip

fpolegubic@ffri.hr

Pongračić Luka

lukapongracic2@gmail.com

R**Rašić Ivana**

asic.ivanaaa@gmail.com

Riman Kristina

kristina.riman@unipu.hr

Rotar Aleksandra

aleksandra.rotar@gmail.com

S**Segarić Nensi**

nsegaric@unizd.hr

Selec Andrea

a.selec95@gmail.com

Smolić Batelić Aleksandra

smolic.batelic@ufri.uniri.hr

Sučić Goran

goran.sucic@ffst.hr

Š**Šimičić Lucija**

lsimicic@unizd.hr

Širola Ameli

sirola.ameli@gmail.com

T**Tomljenović Braco**

btomljenovic@unizd.hr

Tomljenović Frane

franetomljenovica@yahoo.com

Tomljenović Ivana

ivanatom@net.hr

Tomljenović Zlata

zlata.tomljenovic@uniri.hr

U**Uglešić Mejra**

mejra68@gmail.com

V**Velagić Lucija**

velagiclucija@gmail.com

Verdonik Maja

mverdonik@yahoo.com

Vidović Schreiber Tea-Tereza

tvidovic@ffst.hr

Vigato Ivica

ivigato@unizd.hr

Vignjević Jelena

jelena.vignjevic@ufzg.hr

Vivoda Ana

avivoda@unizd.hr

Vrcić-Mataija Sanja

smataija@unizd.hr